

B-XII-14

l'intermedio, la Scena si fece Mare placido, e quieto, e le sue rive apparuerò vestite d'alberi incogniti à noi, e fra essi vedeanfi quà, e là sparfe case fatte di palme, e di canne, alcune in terra, altre su' gli alberi: altrouerocinti d'incannuciate, e letti di rete legati a gli alberi: l'aria piena di Pappagalli, e siml varietà d'uccelli, e per terra huomini nudi, come costumauell'Indie Occidentali. In questo mare còparue à vela vna naue grande, con vn Leone in prua, e gigli sopra gli alberi, e nelle vele, dà tali contrasegni, si riconobbe Amerigo Vespucci Fiorentino, che sedena in poppa armato, con soprauessa all'vso della patria, e l'Astrolabio in mano. Il Timone era in figura di Delfino incatenato, e lo gouernaua la Scienza Nautica, donna vestita di color cetuleo, con ancore, e bussola, e altri strumenti di marinaria: la Speranza, l'Ardire, la Fortezza, vestite de' propri contrasegni, erano in prua, sia li soldati, e marinari. Scoperto terra, leuaron tutti vn grido, con musica fatta tale à bello studio, cantando le seguenti parole.

Ecco la Terra desata appare

Oh spettacol giocondo,

E pur del nostro sguardo oggetto il mondo,

Che noue stelle ba sì possenti, e chiare;

Qui sempre il Ciel seren, tranquillo il Mare;

Qui Celest'aura il buon nocchiero acorto,

Prend' aguar d'eternità nel porto.

Finito il canto la naue s'ingolfò a pigliar terra, e lasciò spazio di consider altre marauiglie nate nella Scena, perchè al pari della barca, era cominciato a forger dall'acqua vno scoglio, che poi si conobbe esser il carro della Tranquillità, tirato da due foche marine. Era questo scoglio pieno di nicchi, e coralli, cò musco, e altre marauiglie del mare. In cima di esso staua la Tranquillità vestita d'azzurro, e fra le trecce delle chiome, aueua vn nido, con gli Alcioni dentro, e a canto gli staua vn Cigno; per le ripe dello scoglio, seondo, che il fito lo comportaua, stauano incatenati i venti tempestosi Austro, Borea, e gli altri cò lor propij còtrafigni di ghiaccio, o gròde d'acqua, nella chioma, e nella barba, e nell'ali. Guidator di questo sì bel carro fu Zeffiro, e reggea il freno delle foche, ed al par suo, vna schiera d'auree placide, cigneua il carro nella più bassa parte, e, soauemente dibattendo l'ali, increpaua la pianura di quell'acqua. Cantò la Tranquillità il seguente madrigale.

Il mio tranquillo, e placido sembianze,

Al superbir dell'onde impone il freno,

Il fisco io rassereno,

Il vento io fermo impetuoso errante;

Quindi

fuo Trono, e assitendoli il Mar. Fabbrizio di Bagno, de' Conti Guidi, e il Mar del Monte à San Sauiuo di casa Orfina, ascolto la Messa celebrata dal Prior della Chiesa, nel principio della quale i Cauallieri, à due à due, gli andarono à baciar la mano, in segno d'obbedienza. La celebrazion della Messa fù con tutte le solennità, particolarmente di musiche, per accompagnar la magnificenza dell'apparato della Chiesa, nella quale era spiegata tutta la ricchezza degl'arredi sacri, e tutti i costumi degli stendardi offeriti. Finita la Messa, lacopo Angeli da Barga, vno delle gran Croci, orò à tutto l'ordine, lodando lo stimolo del Ser. Gran Maestro in perseguitare i nemici della vera Fede, al qual fine è instituita la lor sacra milizia, ed esortò ciascuno à secundarlo, diffondendosi largamete nelle lodi della virtù militare.

Doppo desinare si trattennero i Principi in Galleria à vedere vno giocolatore, che dalla Torre del Palazzo vecchio, infino alle sponde d'Arno, giocò sul canapo, per tutta la lunghezza degl'edifizi de' magistrati, con gran marauiglia d'ognuno, per lo gran pericolo, al qual si metteua colui in tanta altezza.

Soprauenuta la notte, e tronandosi à seruir loro Altezze molte gentildonne, non parue da tralasciare l'occasione d'vn bel festino, prima che licenziarle. E così fatti venire i lumi si gli diede principio, e doppo alcun'ore, quando si volle partire la Sereniss. Arciduchessa, fece inuitare tutte le dame, per la sera seguente, alla Commedia grande, alla quale, per buscar luogo comodo, inuiandosi ognuno di buon'ora, non fu per lo giorno seguente luogo ad altro trattenimento, se non che la mattina, per esser il sabato giorno dedicato alla gloriosa Regina de' cieli, la Ser. Spota volle visitare il tempio della Nunziata, e orare innanzi a quella sacrata immagine, oue diede nuouo segni di Religione al popolo. La piazza era più adorna del solito, perchè vi era stato rizzato in que' giorni vn gran colosso di bronzo, cò la statua equesce del G. D. Ferdinando, e per la grandezza sua, e per l'eccelezza della scultura, rendeua la bellezza di quella piazza riguardeuole, al pari d'ogn'altro luogo della Città.

Venuta la sera si apprescò la Comedia nel solito teatro di tali spettacoli, sopra la fabbrica de' magistrati. La staza è adornata à somiglianza del circo de' Romani, cò gradi attorno, e cò le pareti à spartimenti di colonati, e nicchie, cò istatue pertinenti à Poetia, e il Cielo à rosoni sfondati, per isfogo de' fia. i. e del fumo. Fù illuminato il teatro, e il palco, e nelle pareti, quanto parue sufficiente à scoprire le bellezze della Scena, la quale più fornita di fiacole, e di facelle, faceua risplender fuor di misura la ricchezza de' suoi ornamenti. Giunse l'Arcid. in quello Teatro, e adagiatafi, in còpagnia degli altri Principi nella testa incòtro alla Scena, in vn risedio preparato per loro A. A. vagheggiò alquato gl'ornamenti della staza, il popoladunato, e la disposizione degli

Ida alia prima nuca del Po-
ne, ò del fide, ò del modo, ne parlano, e credono ciascuno a sua fan-
tafa. Paride, considerando l'importanza del fatto, non reſta di con-
ſigliarſi più volte. Enone, come donna, entra in tanta gelofia, che
tenendone propoſito con tutte le Ninfe, dà loro occaſione di biaſi-
mar quella paſſione. In tanto i Paſſori, informati del vero, ogni no-
uità che veggon nell'aria, la credono Dee, che ſcendano, e corrono à
vedere, à darne nuoua, à imitare altri. Le Dee comparendo promet-
tono à' lor ſeguaci gran premi, ſe egliſino, ſecondando i lor deſideri,
pregheranno, che le lor bellezze non ſien deſraudate. Paride ſi forza
d'alcunare Enone, ma in vano. Le Ninfe inuocan la bellezza ſteſſa,
che, ſenza velame di paſſione, ſi diſcuopra. I Paſſori andando inna-
zi, ſe indietro incontrando ò le Dee, ò il giudice, offeruano ogni an-
damento, e vi diſcorron ſopra, ſempre incerti, come poſſa giuſtiſ-
car ſal ſentenza. Le Dee, addotte ogni lor ragione al Giudice, ſon
ſnalmente richieſte di laſciarſi vedere ignude, e per vanità ſemmi-
nie, acconſentendo, ſe ne vanno à una fontana. Archelao, conſiglier
di Paride, in gran penſiero della fragilità giouenile, ne diſcorre con
tutti, e da tutti aſſentato, ſente farſi fede della ſaldezza di Paride.
Vien la nuoua della ſentenza in fauor di Venere, ogn'un ne giubila,
ſperandone bene, ſenza ſaper per che. Solo Paride ſe n'attriſta, e quala
pemie, per le minacce fateli le due eſcite. I Paſſori a gara l'incuo-
rano, e il ſmit fanno con Archelao, ne ſiman nulla quelle minac-
ce: e diſcorrendo ſopra la mutazion della fortuna, pregan bene à
Paride: e ſentendo poi, com'egli è in ſicuro, per vñzi, fatti da Mer-
curio, ſi rallegriano di nuouo. E Paride a Paſſori e alle Ninfe promet-
te ogni bene, ſecondo le promeſſe di Venere, e tutti inſieme giubila-
no. La Scena, per queſta fauola, era tutta ruſtica, e rappreſſeſta una
vallata del Monte Ida, tutta ſelue, e monti, e valli, e boſchi, e prati, e
campi, con capanne, e tuguri, dà paſſori, e ferragli d'armanti, e fon-
tani. Ma perche l'azioni della fauola, non ricercana marauiglie di
machine, furono aggiunti gli intermedi, per render lo ſpettacolo in
tutto, e quanto mirabile.

Però allo ſparir della Cortina, ſi vide la Scena tutta edifici magni-
fici, e ſuperbi, Teatri, Tempj, Logge, Palagi, Archi, e ſtanti, parte in
eſſer, e parte rouinati, e dal mezzo del palco ſorſe una vn brandiſſi-

Figlio di mia, e mio meſſaggio tuo

Tofſo iſſend'al lido,

Oue Calipſo Dea dal crin dorato,

Preſa d'Amor d'Viſſe il tien legato,

Dille che lo diſcioglia,

Oue ſen torni alla paterna ſoglia:

Finito nel medefimo tempo queſte parole, e' il ballo, ricomincia-
ron Calipſo, e le ſu ancelle, cantando, à predir l'auventure de Sereniſ-
ſimi Spoſi nella ſuccelſione.

Fortunato Coſmo,

O fortunata Dina,

Chi ſi mai, che deſcriua

Tanti ſamoſi Eroi,

Che ſorgeran di voi,

Ch'adorran non pure i Toſchi campi,

Ma douunque il terren giaccia, od anna mpi.

Intanto Mercurio, ſcendendo a far l'imbalcara, apparire ſopra una
nugolera, e calato à mezza aria, comandò à Calipſo, come gli auca
impoſſo Gione, che licenziaſſe il prigioniero Viſſe.

Dal duro carcer ſciogli

Tofſo, Calipſo, iſſaggio Viſſe, e forte,

Onde l'accolga in ſen' alma Conſorte;

Si manda al ſommo Gione,

Dà mi l'amara, e l'dolce in terra pioe.

A queſto la muſica fece mutazione, e d'allegriſſima diuenne me-
ſta, perche Calipſo addo' orata, cantando le ſeguenti parole, ſi ritirò
per que' viali coperti del giardino.

Misera conſolata,

Mimè, chi io perdo il mio

Caro reſoro amato, e l'mio deſto.

Ber' è ſolle chi ſpera

Guidare à ſuo talento al prato il gregge,

Se quel, che'l Mondo impera,

Con la diuina man nol guida, e regge.

Sparito nel medefimo tempo Mercurio fra le nugole, ſpari anche
il giardino, e tornò il Monte Ida.

FASTIGIUM PANEGYRICI OPERIS.

PRODIGIA seculorum, excessu mentis humanæ in
 immensum euecta; vastæq; molis supercilio, & mi-
 nacibus ex altò fastigijs Visenda, quod captas stupo-
 re animas, duxerint aliquando in triumphum, nunc
 tandem mirari desino: dum capulare hoc Orbis ef-
 facti senium, inter exangues, frigidosq; rerum ingentium conatus;
 id etiam labentibus seculis, & in margine fatorum positus, extre-
 mo nisu gignit; quod admiratione sui, & magnitudine gloriæ; eti-
 am ingeniorum medullas, & Phœnices animorum triumphat. Ge-
 nius ille Sacer, & Origine cælestis; qui primus homines animauit:
 ille non Vestalis, nec de Promethei virga; sed de foco abyssi lu-
 minum scintillans, quo primùm ad immortales ausus incaluumus;
 purus adhuc, & illimis, quòd edusq; hominem coxerit; vt ad pro-
 digia operum, ex eo arserit, ceu totus spiritus, & flamma, non est
 quod Orbem attonitum reddat: cum vicinus principio suo vigor,
 manuum DEI recentissimum opus proderet. Illud voragine
 stuporis, etiam propiores intelligentijs absorbeat mentes; quòd
 Deucalionis & Pyrrhæ saxea proles; ac velut cusæ ex informi me-
 tallo animæ; Vulcaniam adhuc incudem, & Cycloperum carbona-
 riam olentes, Diuinos ignes concipiant, traduces è cælo spiritus
 ostendant; & immortalium operum anhelitu, ipsos etiam seculo-
 rum Aborigenes, & prouocent, & vincant. Laboratum est cu-
 ris ingentibus, pro strue lapidum; pro muliebri Babylonico fastu;
 pro terro nimis ad mendacem famam, Iouis Olympij ebore; pro

exesis Rhodi fragmentis, & Solis cadauere turpi; ad extremum p
malleo, & scalpro; vt animæ proiectæ, & cælestium inanes, du
latumias subeunt, & marmora tollunt; crustæ opificum fieren
miratæ saxa, maiore propudio sui, quòd in ea degenerassent. R
puerunt Orbis pupillas, & euerberarunt Capitolia, Acrocorint
Larissæ, & Mempheos bracteata fulgura: iuère post Praxitelem,
Polycletum sequaces oculi, & obstipij capitis turbæ; vnusq; Ph
diæ sonipes, plura in se ora spectantium fixit, quàm Catonis,
Aristidis Virtus. Omnia hæc tamen, æuo suo augusta; vnus
id, quod omnium augustissimum est, non habuère; ductam nimirum
rum ex animi magnitudine, quæ vno Ioue minor est, ad siderum
fastigia molem. Supergressa hæc id omne, quod portentosum no
men, sed rerum inane; inter miracula dixit, cælo caput intulit; quod
ibi, pari cum mentibus æthereis ortu, patritium semper fuerat
Moles nimirum, cui basis, & fastigium DEVS; cuius increata sa
pientia Myron; cuius compages, Diuinitatis portio; cuius finis
infinita duratio, cuius spectator ipse stupor; cuius panegyris, dig
tus ad labellum. Animatum hoc opus, spiritusq; capacissimi; v
tale pariter, & vocale; cui dicendo idioma, & eloquium ex se
ipso; quodq; magnificentius intelligi vult, quàm narrari. Quæ
ris opus, & magnificentiam eius? quæris vietrices in eo, seculi no
stri ex antiquo manubias? in te ipso scrutare, ex qua parte Diu
nus es, & immortalia spiras; vtiq; ex animo Diuino, admirabili
æterno; qui magnitudinis suæ, solus pollicem mensus est; cui quid
quid comparaueris, quod terram sapit, scoriam putes; qui ad im
mortalia molimina, ipse sibi Centimanus, & Gigas; ipse dexteræ
& ingenium. Seculum igitur Parios lapides, & eboræ locutum
ibi fileat; vbi ipsa operis maiestas pro se loquitur, quæ ex ore al
tissimi prodijt; vbi ab animo moles omnium augustissima surgit
Tibi eam, sed ex Te ipso molimur, & in aditu honoris Tui, supra
montium Tuorum fastigia ponimus, **ILLVSTRIS SIM E** &
MAGNIFICE DOMINE; dum Tibi Orbis Poloni Vene
ratio assurgit, basilicum in Te opus, augustæ Regum dexteræ non
capiens; & iam Tibi succumbens; cum necdum, quantus es ap
parueris totus; animi & honorum magnitudine celsius itura, vt ex
toto specteris. Rudera telluris, & saxæas montium fibras, pro Te

non

non euisceramus; cuniculis venarum sectis, non agimus pro Te;
vt pondera secti lapidis, Orbi in Pyramide tua minentur; Arabs,
& Indus non gemet, obryzum in Te suum, & ebur omne con-
sumptum. Tu ipse Tibi vena aurea, gemma, & animorum ebur.
Tu ipse montium Tuorum scaturigo metallica, & Peru; Tu ipse
molis Tuæ, sine fastu maiestas tota & fastigium. Nihil igitur ex
ingenio nostro, nihil ex arte, & guttis frontium pro Te cadentibus
habebis. Te Orbi ferimus, tollimusq; in amoris publici brachijs;
sed quantum Te dabis, concedesq; visendum; reuelabisq; magni-
tudinis Tuæ arcanum, quod pertinax modesti de Te sentus, arcto
sub signaculo tenes. Si tamen inter auspicia Tua, & in hoc spe-
ciosissimo virtutis honoratæ triumpho, prout mereris, augustè dici
vis: da genium, & spiritum; quem inter purpuras, & Augustalia
Regum, conscium maiestatis hausisti; extende mentem pro Te o-
perariam; vt secula cogitet, cum in victuris de Te meditamentis,
cogitabunda moratur: atq; inter hos patritiæ pompæ occurfus,
vni Tibi spectatissimo, calamum & cytharam exæqua: ita Tibi,
& Orbi in mole Tua prodibis, iuxta id quod es, animorum summi-
tas: iuxta id, quod à me scriberis, supra fastigiatos montium Tuor-
um vertices, montium & mentium apex.

Eluctari ad sublimia, per Vastos rerum anhelitus, & per con-
fragosa omnia; quæ obstant, & arcent: edomitæ naturæ iniurijs,
Alpiumq; rupibus sale, & aceto exesis, Orbis Capitolium, & Qui-
rina fastigia velle: quem non capit Macedonia, etiam ruptis Cili-
cum faucibus, spiritum Oceano Atlantico inferre: maribus quidem
animis volupè; sed non nisi cordatissimis datum. Decreuère plu-
rimi animo summa omnia; sed hæserunt in imis, mentibus aquilæ,
testudines factæ. Stetère multi ad radices sublimium; sed Acroce-
raunia rati, pusionem animum, vnde venerat, ad crepundia sua re-
tulerunt, & puppas. Itum ab alijs, & enixè tentati gradus; sed è
vestigio, iterum moti retrò, confessione timoris, ceu lænam in
via, vel Tygridis catulos vidissent, motæ ad lunam trepidarunt a-
rundinis vmbra. Alij diù ceu capræ penduli, saltuq; pernices,
cum iam propè euasissent, iterum infelices Sisyphi; alij iam in exi-
tu spe sua elusi, ceu Euridicen respexissent. Soli contra ardua ob-
stinati, immanè quantum animo Heroes, quantum in opere Dæda-
li, quan-

li, quantum cauatis vestigijs Bellorophontes; valido nisu, ac
sis ceu in adamante passibus, omnia emensi, eluctatiq; per
stantia, ceu Mauritan Atlantes; supercilia tandem ipsa, tholo
& tritones fastigiorum tenuere. Grande hoc negotium, Vi
poscit, non Vertumnos: Statores, non Proteos; Cenforinos
Philotas; animas propositi tenaces, quadratas, cum DE O T
mino non mouendas; si fractus illabatur Orbis, adhuc tamen
narum eius cumulo supereminentes; quas si computaueris, vel
lycratis eas annulus, vel putamen cum Sacra Iliade claudet.
dolem requirit, masculam, seriam, arcano fastu ante fastigia
non tumentem: antequam euaserit, virilem quidem & inuictam
sed postquam euaserit, non ex toto securam: semper nimirum ce
tocolam, semper in ijs, quæ præcesserunt exemplis defixam: c
etsi totus in alto decreuerit Orbis triumphum, nec ouantem
videbit, vnde triumphales etiam Viros eiecerunt hominum de
traxerunt. Molem talibus erigas, Hadriani maiorem; magni
centissimo operi intus, ne digitus quidem accessit. Pyramides
Colossos, Septizonia pone; supergressi omnia prominent, non de
cempedâ ambitionis, sed mensurâ virtutis. Exosculor hæc co
cula hominum, & ocellos, portionem immortalitatis inter morta
les selectam, nucleum virtutis sine cortice tumoris, patritias ca
lorum animas; quas etsi cælo tenus extuleris, sublimes sunt, non
elata; spectantur in alto, sed quæ humi repunt, non despiciunt.
Ioues sunt, sed non tonant. Culmina dignitatum, Sacri Vertices
molesq; augustæ omnes, tollant huiusmodi non animos tantum
sed absq; purpura, & fascibus, Reges etiam animorum purpuratos
Montium iuga, quantumuis Olympum tangentia, inclinent subli
me suum magnitudini huic, quæ tota ex animo venit; iusteq; vi
cina intelligentijs censetur, quia mentium apex.

Hæc Tibi summitas, hic montium, & mentium apex, magni
ficentissimo sed ex Te opere, panegyricè surgit, ILLVSTRIS
SIME PRÆFECTE LVBLINENSIS, plausus hodie
ni dulce negotium; sed ingeniorum admiratio, & propè coronis
Molimur aliquid pro Te, si non ex arte nostra, quæ infra Te est
ex eo certè, quod tecum assurrexit Orbi visendum; non ideò pro
ductum vt videretur, sed vt esset. Vertices Tui tecum nati, pa
trimo-

monia Tua, & decora sunt; domi habita, & iam meritis par-
ta, antequam mereri potuisses; in quibus laboratum est a Tuis,
non vt statim emereres; sed vt officij Tui admonitus, ad quæ
nascebaris, sublimia Tua cogitares. Multi erumpunt ex angulis
suis, & illustria tenent; opacarum nubium proles, vt fulgura sint.
conscias latebrarum origines habent, & Solem tamen cum orexi
ambiunt, quinimò depereunt; auidissimi splendoris, cui tamen
ferendo, ignobiles palpebras ægrè tollunt. Quid illis facias? ato-
mi sunt; omninò id agendum, vt quomodocunq; prorumpant,
modò in sole volitent; alias non videndi, & in nihilo suo peri-
turi. Isti certè posuerunt lucem latibulum suum, vt ignorentur,
qui fuerint; cum tamen fulgentissimè transpareant, ceu papilio
liquida crystallo clausus, & ideò conspectior; quibus profuerat
in obscuro suo latuisse, ne paterent, vt Macrinus ex mulione
Cæsar. Mentita enim lux, non perstringit quemquam, sed per-
stringitur. ad veram lucem, aut nascere, aut prodi; non germen
fortunæ, sed virtutis. Lynces ubiq; sunt, & eò quidem acuti-
ores, quò acutiùs foris, quàm domi cernimus: seriò circum-
spice, quamuis excellens sensibile sis, non omnium te perspicacis-
simos sensus corrupisse. Quæsitam hanc lucem, aut extortam;
si tamen extorqueri aliquid potest, quòd spontè in cryses influit;
montium Tuorum exporrecta faciès, & claritudo domi patritia,
non exambiuit. In montibus enim Sol perpetuus. siue illum
aurora vehat, siue in auge sua meridietur, siue cum Hespero ca-
dat; semper illi montium aprica rident, & solium tanquam prin-
cipi suo attollunt, vt nunquam non in culmine sit. Prodire sic
debueras; vt augustos Soles in montanis soliorum suorum, non
conniuentibus oculis intuereris; dignus aliquando Maiestatis o-
culis; qui iam tum lucis publicæ oculos petebas; cum Te non
Seruij Tulli radij; sed erumpentes ex animo nobiles flammæ co-
ronassent. Volupè erat virtuti, Deæ Cuninæ tuæ, inter fascias
deliciari tecum; & iam tum blandè Tibi insufurrare; vt spiri-
tum conciperes, ibi tanquam ex oraculo responsurum, vbi Re-
gum fasciæ nitent, animosq; & imperia ligant. Ab hac Tibi
genius, dignusq; Lucijs maioribus, ex vicinis Bohemiæ ceris ani-
mus; quorum sanguinem Antecessores tui traducem aliundè,
Sarmatiæ ciuem, & indigenam fecerunt. B Vt

Vt enim Te, quamuis id non ambias, & Molem Tuam, basi quâ stetit, & secula numerat, incipiam. RASTELLINI Bohemia Barones, Montium Tuorum, & super eos felicium Rastrorum bases, Nobilissimi Sanguinis Tui fundamenta iecere; apud consanguineam Lechiæ Slaucam gentem, libertatis & idiomatis cōmunicatione amicam, Regniq; primordijs fraternam. Hic tres montium Vertices, ad insigne delecti; in quibus pacis & fertilitatis symbolum emerit, coaceruandis terræ germinibus aptum: ad Saturniasq; falces, & tridentes Neptunios, in subsidium antiquitatis non prouocans; satis nobile, satis auitum, cum Aborigenes suos non iactat; aut eos, qui montibus etiam inter cætera ridicula Numina, Deorum cultus detulerunt. Machinas quoq; columnarum, aut fusas ære Corinthio statuas; vel ex armamentario Gradiui, cædibus humanis adhuc calentes gladios, vel madidas cruore Sarissas, Rastellini ad pompam non ostentârunt; nobilitatem maximam rati, congeriem honorum Patriæ, & securitatem publicam; quæ armis quidem paratur, sed pacis artibus, & consilio retinetur. Armorum tamen sitis, in generosis pectoribus inextincta, quæsiit Regnum armorum, & sedes Martis patrias, transferens montes suos in Poloniæ planities, ubi contra barbaras gentes aperta omnia; nec aliud quod te hostis eripiat, nisi in pectore munimen. Spartâ hic manibus orbâ, sed non orbatâ Heroibus, stupet adhuc Oriens, sola planities, & acie cinctam, totq; seculis triumphalem: cum ipse immensa mole terræ, marisq; tectus, elementa quasi omnia sorbens, iam nunc Propontidem suam fugiat, retrôq; Arabes, Bactra, & rupes Hyrcanias spectet. Rhodopen hic suam Thrax olim, nunc Mars Sarmata miratur; quod Tyr am, & Boristhenem, pro Hebro bibat; quod turbinatus Bizantij apex, non eo iam fastu crepitet; quo sibi immanè quantum plauerat; Xerxes contra Leonidam, Thermopylis suis famosus; & adhuc ad euaginos Sarmatiæ mucrones palpitans; quamuis ipse totam gentium vaginam, contra hoc Regnum extendisset; cui Lechus Pater, & conditor, satis munimenti prouidit, cum animas pugnacissimas dedit.

Armis hoc, & triumphis nobile solum, sub VENCESLAO Bohemo Rege Poloniæ, Heroes illi ingressi; quorum Sanguis

nacti

Tuam, nacti orchestram Martis, quam deperibant; armorum sitientissi-
LLINI mi, periculorum contemptores, non per stillicidia, sed per diluua
s felicium sanguinis, ad pulcherrimam in acie mortem ituri, dum hic Milti-
enta iecē adas omnes vident, Themistocles facti sunt. Apud bellicosam
bertatis & gentem, tota barbarie circumfusam, à Volga, Tanai, Ponto, Ifro,
fraternam Baltide, nullum latus, quod vulneri non pateat habentem: mo-
ibus paci lossis Scythicis, ceu lapide molari, ad rotam mortis, & continu-
e germi os belli vsus toties exercitam; data sunt Heroicis mentibus Olym-
nos, in sub pia; dati non theatrales gladiatorij ludi, non naumachiae luxu
is autum perditæ: sed viua mortis, & Martis scena; sed infigi paratus,
bus etiam capulo tenus ensis; sed Ilium vndiq; secula, non decennia nu-
ant. Ma merans; Pœnusq; non sedecem annorum, sed continuus Annibal
atyas; ve ad portas. VITOLDVS rum, Lithuaniae Principum Graduius,
lentes gla spiritu ingenti, quo ferebatur in hostem, Scythiam cogitans, Scy-
am non o thiam ardens; contineriq; nescius, cum prima ex voto successif-
norum Pa sent; contra Tamerlanem Scythiae portentum, Sarmatas dum
aratur, sed prouocat; exciuit bellatrices animas, quotquot tunc Marti in
sitis, in ge delicijs fuere. Exarsit, ceu facibus admotis, bellator Sarmata,
um, & se hostem non computans, ad duodecies centena millia armare so-
niae plana litum, sed praelia poscens; Tamerlanesq; post gentes vsq; ad Ni-
od te hoste lum, & Euphratem, ritu fulminis percussas; post Baiazetis trucē,
s orbā, sed & infamem caueam, liberas Sarmatarum animas caueā non con-
tie, & acie clusit. Itum, pugnatum, Marte quidem aduerso; sed virtute
mole ter augusta. vbi inter tot Patriæ Decios, sanguis quoq; Tuus, in
nunc Pro PAVLO SZCZVKOVIO, cruenta negotia egit; vbi tot deco-
es Hyrcara morte consumptos, cælum purpuratos recepit. Præcesserat
Mars Sar hunc, fecialis Patriæ SZCZVKOVIVS alter, Sceptrorum post
bro bibat LVDOVICI Regis mortem luctu, & interregno; Siradiensium
et; quo Comitiorum decreto, cum Melstinio, & Subinio Palatinis, ad se-
am, Ther dandas in Maiori Polonia, ciuilibus belli flammis delectus, felix
tia mucro hac in re cum alijs, & Cyneas, & Nestor; qui atrox illud armo-
contra hoc rum incendium, quod maiori plerumq; hostilitate, inter Ciues ex-
satis muni ardescit, pactis ad tempus inducijs sedauit. Successere tempora,
uumq; illud; quod pace splendidissimum, bellis triumphale; ac-
CESSLAO cessione Prouinciarum, Victoriarum numero, rerum gestarum
Sanguis es magnitudine, Poloniam extulerat supra seipsam; in qua felicissi-
nacti

mi omnia vixissent, qui vixerant; nisi felices nimirum, voragine
hanc malorum, quâ nunc sorbemur reliquissent. Pœana ma-
res nostri cecinerunt, nos classico viuimus. Post halcyonia
rum, nos in Symplegadas imegimus, iactamurq; cum Laertio
de, vix non Ithacam quærentes: hoc vno saltem felices, quo
non queramus, incidisse nos in tempora; in quibus socordes
nimæ, gement scilicet, cotem virtuti defuisse. Ecce quocumque
respexeris, modò acui velis, & cos, & cuspis præstò est. Ecce
Rhodus, & saltus, sed cruentus. Agas Hectorem, Achillem inue-
nies: & iam non foris Africa, quæ semper aliquid noui, sed domi
est. Sagum à VLADISLAI IV. temporibus non exuimus
Sub IOANNE CASIMIRO, lorica nobis propè in cutem ver-
sa: cum Serenissimo IOANNE III. toti sub papilionibus, sæpi-
cum hostibus, sæpius cum elementis pugnamus; obsonium no-
bis in hostico fames, dies in æstu, vel turbine, nox in cespiti-
duro.

Heroum ætas hæc, à flauis vndis cœpta; in quibus ante Kor-
sunensem cladem, prima POTOCIVS victima cecidit, ad cru-
entâ post hæc diluuiâ venit; quatuor decades annorum iam nu-
merans; sed victimarum Patriæ non vnâ Hecatomben, & my-
riadem plangens. Atrox rerum facies, cum sædam gentium
colluuiem, partibus Roxolanis infudisset, ostendit Heroas; imò
quod mirum consumendo genuit; cum velut ex dentata semen-
te, armorum in puncto, velut in Colchide quondam, ferrea se-
ges nasceretur. Hic inter tot pugnacissima, æui illius nomina
Sanguinis Tui nutritæ bellis animæ, magniq; Alcides occurrunt,
cum fortissimo illo, cohortis cataphractæ PRÆFECTO SZCZV-
KA: qui cum Martem amaret, Podoliam dilexit; factus hosti vi-
cinior, quem ardebat. Theatrum Virtutis bellicæ Podolia, non
vnas Cannas, & Thrasymenum experta; sed & triumphorum
Martis feracissima, quantum contra Orientis vires, bellatores
in eo habuerit; docuit in filio genius ille, qui Patrem toties in
Pontum, & Thraciam animauit; vnum illud filio inuidens, quod
inter victimas Patriæ, inter quas ille summa gloria occubuit, cru-
ore suo purpuratus non cecidisset. Nimirum quod Pater appe-
tijt, filio Pilauecium dedit; qui post Korsunensem cladem, in

Scythi-

Scythiæ vi-
lutus; ma-
vincula p-
xitus pulc-
eum felici-
AVGVST-
acerrimus
marina illa
missarias,
patriæ, per-
derent; qu-
rietu max-
titis ietibu-
robur, n-
terorum
STIN V-
madens,
tima fac-
riæ vind-
stis, idem
exercitu L-
bellandi n-
dis, & ard-
mis detor-
lam pro
ti assertus
gemmas:
profundit-
hic, in lit-
fecerat v-
Verù
æternitat-
Ensifero
cto; qui
tur iam
vibrata;

Scythiæ vincula ductus, Tauricanisq; deinceps compedibus solutus; maluit cum spiritu in acie dissolui, quam ignava rursùm vincula pati; cùm eum triumphis omnibus gloriosius, decori exitus pulcherrima coronis, mors pro patria decorasset. Secutus eum felici invidia, & æmulæ virtutis speciosissimo conflictu, **AVGVSTINVS SZCZVKA**, cohortis patritiæ Præfectus, Vir acerrimus bello, & in Suecorum excidia natus. Sensere transmarina illa capita, gladium eius vindicem; quo turmas eorum emissarias, sæpè ad internationem deleuit: fecitq; vt in visceribus patriæ, per mille vulnera, & mortes, cruda illa viscera profunderent; quibus ad innocentis Regni, & coronati capitis haustum, rictu maximo anhelabant. Fulus ab eo, deletusq; sæpius repetitis ictibus hostis, ringebatur totus; quod contra tanti animi robur, nihil proficeret; vnum hoc caput enixè petens, quo cæterorum Martiales animæ constabant: donec & ipse **AVGVSTINVS**, verè augusto spiritu plenus, hostili sanguine toties madens, suumq; litare cupiens, inter confertissimas acies victima factus est, immortalis trophæo digna; quod iustissimis patriæ vindicijs immori maluerit, quàm cladibus superesse. Idè hostis, idem bellator spiritus, **PETRV M** quoq; **SZCZVKA**, in exercitu Lithuano, ad militarem gloriam exercuit. Suecus illi bellandi materies, gestorum memorabilium occasio, flamma cordis, & ardor; in quem cum toto pectore fertur, cùm toties armis detonat; manibus tandem hostium illapsus, biennale vinculum pro gloria duxit, animo liber, & inuictus; rursusq; libertati assertus, vincula illa, monilia sua censuit, & militaris balthei gemmas: ferocior exindè, adactoque in viscera Gotthici Leonis profundius ense, edusq; Patriæ vindex; donec Leo ille, euulsas hic, in littore suo componeret iubas; stuperetq; ipse suum, quod fecerat vulnus.

Verùm hæc submota iam ex obtutibus nostris, quamuis in æternitate victura; viuunt etiam nunc, in **PETRO SZCZVKA** Ensifero Mielnicensi, gestis & officijs militaribus gloriosè perfuncto; qui animo ad omnem immortalitatem exporrecto, fruitur iam solatio cordatissimi pectoris; dextraq; toties in hostem vibrata; & conflictus computat, & trophæa. Dulce illi, & decorum

corum est; quod Serenissimi IACOBI Poloniae PRINCIPIS
signa augusta, & Aquilas secutus; in tanto bellorum aestu, barbarum
omne, quod hucusq; Poloniam exagitat, cruentis sudoribus
& armis, Vice-Præfectus Legionis exceperit: ostenderitq; Aquilas
tanti Principis, verè trifulci administras fulminis esse; ut G
gas ille Orientis, & quidquid cum eo Pelion, & Ossam contra
nos mouet, malo suo agnosceret; ex inuictio Filio, quantum in
uictissimus Pater contra eum, & totam barbariem possit; agen
te id summa virtute Vice-Præfecti Legionis; ut legio tota, in fa
cie Martis Poloni, triumphalibus laureis nunquam non incedere
coronata. Hic mihi aurem vellicas, meritò dicendus seculis, in
quorum exempla laboras, Heroum gemma, & amussis, VENCE
SLAE SZCZVKA Dapifer Vlnensis, Magni Abbatis Para
disiensis germane Frater, legionis Præfecte, Gradiui Sarmaticæ
ingens spiraculum, Montiumq; Tuorum, ex virtute bellica, verè
eminens fastigium. Bellicus Tibi spiritus propè cum vberè hau
stus, marem animum rapuit ad id omne; quod hosticum, & vul
nera spirat; iustiq; sacro hoc impetu, quo ferebaris, tam alacer
in arma, tam expeditus & ardens; ceu bellaria, non pericula
ambires; ceu pectus istud prodigum vitæ, non vna in Te anima
animaret. Quantus eras! & quam dici, non nisi à Te ipso po
tes! cum Vice-Præfectus armamentarij bellici, fulmina illa con
tra Orientem ad Chocimum torqueres; quæ quoties explodi ius
feras, ipse animo in castra hostium præuolabas, missilia cordis
urgens; ut castris exutus, sædèq; victus hostis, daret gloriam Deo;
qui tumentia potissimum, & cælo-tenus eleuata, iactis fulminibus
tangit. Seculis res non visa, classicum gloriæ Tuæ, & corona
meriti; auxit decorata tua, & æstimationis addidit pondus; cum
Inuictissimi DVVIS Augusto iudicio delectus Commissarius,
Chocimum à Turcis, in fidem, & subiectionem patriæ recipe
res; barbaris adhuc palpitantibus, & non capientibus; quomodo
intra fossas suas, & munitissima castra, momentò velut hausti,
ac velut fulminis ictu periissent. Tremuerunt tum temporis Car
næ illæ, sæpè nobis fatales; sed tantis deinceps vindictijs glorio
sæ: vbi nefas Turcicum, cruenta Nemese expiatum; etiam
in Pannonia theatrum virtuti tuæ, & decus immortale parauit.

Nimirum

NCIPI
tu, barba
fudorib
tq; Aqu
e; vt G
m contr
ntum In
it; agen
ota, in fa
incedere
seculis, in
VENCE
atis Para
armatio
lica, vere
dere hau
n, & vol
m alacer
pericula
e anima
e ipso po
illa con
plodi iul
ia cordis
am Deo
fulmini
& coro
lus; cum
nissarius,
e recipe
uomodo
t hausti,
oris Cam
s glorio
; etiam
parauit
mirum

nimirum post Viennam; prodigio æui nostri, ex faucibus Tur-
carum ereptam; post demersum in sanguine suo, absorptumq;
Danubij fluctibus Orientem; primus cum legione Tua Parcanum
es aggressus; coegistiq; munimenta illa, & terrori, & virtuti cede-
re; abripiq; eò, & prosterni; quò tota grandis victoriæ moles in-
cumbebat. Cessere hæc, & cum Strigonio deinceps, venerunt
in augustas triumphantium coronas; ardentissimam tamen bel-
landi sitim tuam, vallares, murales, obsidionalesq; non extin-
xerunt coronæ; quinimò in dies prouocant, & ardentius Te vr-
gent; cum Inuictissimi Monarchæ nostri, triumphalia vbiq; ve-
stigia premas; cum Dacas, Scythas, Thraces in prælia postules;
cum nihil magis, inexplebili gestorum immortalium anhelitu siti-
as; quam vt bellatrix hæc anima, & vltima sanguinis in Te, quæ
vnquam restabit gutta, non Tua, sed Patriæ sit. Flammæ istæ,
non aris Vestalibus, sed cælo dignæ, alios quoq; ex sanguine Tuo
adurunt, iamq; Heroas reddunt. Generosissimæ nimirum ani-
mæ, inflammari se patiuntur ad magna, & honesta; libenterq;
eò aspirant, quò summa præcessere; præsertim si intra sangui-
nis lineam sint; vbi domestica exempla, faces quædam sunt, &
stimuli non ferendi. Acceptarunt eos, & iam honestissimis igni-
bus calent, duo Marti dilecta pectora, Tui ex Fratre nepo-
tes Magne Abbas Paradisiensis, cohortium bellicarum Præ-
fecti, ambo virtute illustres, ambo summis operibus pares,
totiq; in eo positi; vt in æstu illo inuicti Heroes sint; vbi nunc
res bellica feruet; ostendantq; seculis omnibus, nullum hæctenus
bellandi genus, nullam victoriæ palmam extitisse; ad quam se-
lectissima bellatorum portio, SZCZVKAS intelligo; manu vali-
da, animo ingenti non spectasset.

Bellatorum hæc gloria, & Heroicum propaginis Tuæ decus,
ô quam augustius surgeret! si quæ illi, consanguinearum Stir-
pium in Regno, & Magno Ducatu Lithuanix, splendidissima cõ-
iunctio est, par eam calamus, in Panegyri Tua assequi posset.
Non suffecerat enim Nobilissimo sanguini Tuo, verè à Lucijs
Romanis, per tot secula, & traduces profapias, vîq; in Bohemi-
am, & deinceps in Poloniam deducto, intra Regni huius viscera,
meritis & gestis immortalibus fastigium tollere. Non suffecerat

in nido Vestro, bonorum SZCZVCIN ad fluuium Vissa, à
cibus Mazouia, præcellentibus meritis Atauorum Vestrorum
lato, decoris natalibus, & illustribus factis clarescere; sed quod
rendum erat, vicinum quoq; bellicosæ Lithuaniae clima, ex
candæ virtuti, & porrigendæ latius apprimè idoneum, Grad
præsertim incitamento; qui huc, dum bellaces SZCZVKARV
animas, illicio bellicæ gloriæ traxit; magnis Stirpibus amicas,
confanguineas fecit. Nimirum spectatissima ubiq; Virtus, p
tium sui inuenit; & quocunq; eam intuleris, adamas est, ignib
fuis seipsum prodens, & inter monilia censeris, etiam ab inu
requirens. Æstimata huiusmodi virtus, in Heroe illo, qui prim
insignia hæc, ex partibus Mazouia, in Lithuaniam transtulit, at
in pretio habita est; quæ postquam diuturno Martis opere,
victricibus armis inclaruisset: conjugales quoq;, in Ducali VI
GERDORVM Domo, cuiusq; claritudini suffecturos, & part
meruit nexus. Data Æneæ suo, Ducalis Lauinia consors, bono
rum Rady hæres; cum qua illi venere, tot mirata Lithuaniae no
mina, tot auiti splendores; ad primos Lithuaniae Principum fo
res, originis suæ vetustissimam deriuationem referentes. Accessit
huc Materni generis Tui, ex Ducibus NERONOVICHS, SE
LEVSCIIS, iubar illud clarissimum; quod à Ducum Kijouien
um, Orientalium Cæsarum, & Regum Poloniae, confanguineas
verèq; augustis splendoribus ortum; etiam de insigni Gentili
Ducum OSTROGIORVM communicans; vicit edacium temp
porum longissimos tractus; & hucusq; sincerissima auitæ gloriæ
& constanti propagine fulget. Quantum verò coronamentum
illud est? quod à cognata magnitudine VISGERDORVM
DVCVM, & PVZINARVM de Kozielsko, quorum idem
cum Magnis OGINSCHS Sanguis est, & triumphalibus laureis
venit? quantum gloriæ addidit fortissimus Heroum IVDICK
Eques melitensis, sanguini huic cum tota Domo sua, & cum tot
partis ex Oriente, classe Melitensium trophæis, intimè iunctus
MEDELIOS in Curlandia, Piltinensium bonorum possessione
claros, sanguinis sui à Marchionibus descendens magnificentia
quam maximè coronet; qui tamen in parte summi honoris, in
sanguine Tuo censendi sunt. Sint hæc, etiam cultissimis ingen

is cum

is cum cura dicenda : mihi sufficit, vt orbis intelligat, quidquid
in Palatinatu Vlnensi, & Trocensi; in Districtibus Grodnensi,
Vpicensi, Rzezycensi, summa virtute clarum & nobile: quid-
quid in Sub-Iudice Mscissauienti, in Pincerna Rzezycensi; quid-
quid in Magistratibus Palatinatum, ordine à Succamerarijs cœ-
pto, toga, Marteq; visendum, ex Ducalibus hisce mitris fulgen-
tissimè claret, vel claruit; totum id splendidissimi Materni gene-
ris Tui, pulcherrima seriè, & capacissima meritorum, & hono-
rum amplitudine contineri.

Hic Te consultò seruauit, ac velut inter Erythræas gemmas,
vniionem sine pari; omnium nempè dotes, & pretia complexum;
atq; inter tot Regias coronas probatum; vt signaculum magni
Sanguinis Tui, supra cor eius ponendum, ac velut monile cor-
dis reposui, CASIMIRE SZCZVKA Abbas Paradysiensis. Vni-
onem Te Domus Tuæ dixi, non meo; sed tot coronatorum ca-
pitum; sed Patriæ totius, æuiq; nostri, magno de Te, constantiq;
iudicio; sensuq; omnium, qui ex tripode sapiunt, vt oracula di-
cant. Vnio quippè, si concharum ex rore matutino partus est;
si profundo maris tegitur; si magnitudine, candore, pondere, &
pretio, reliqua gemmarum monilia vincit. Tu certè dotum
istarum, & compendium, & verè vniio es: cui ros cælestis,
animi puritas, & elegantia: cui candor ex ebore mentis; cu-
ius magnitudo ex virtute, pondus ex autoritate, maris pro-
fundum ex intelligentia; pretium deniq; ex Regum æstima-
tione, sed maximum ex Te ipso. Nihil enim pretiosum ducis,
quod aliundè venit; sed quod verè Tuum est, & re ipsa magnum,
non gratiâ, sed merito; non suauiter inuentum, acceptumvè;
sed operosè sudatum, nulliq; debetur, nisi Tibi. Animus ille Tu-
us, Principum sanè genius, & mens ipsa, exegit rigidam priùs à
seipso censuram; donec alijs prodiret in amissim, & exemplar;
tot meritorum tractu, tanto in summis negotijs rerum vsu, &
iustissimo sui apud Regales thronos pretio, inter gemmas Patriæ,
vniio tandem factus; locum non alibi, nisi in Principum pecto-
re, & medulla imperantium meruit. Hic Tibi coronatus gra-
tiæ sinus, hic cortina Delphis omnibus sacratior, de qua locuti
sunt Magni Principes pro Te, summa omnia, & augusta; sed
D. nullum.

nullum augustius, quàm os illud, quo Orbis sapientia loquitur
Serenissimi & Inuictissimi, IOANNIS III. quod pro
mis omnibus, vnum sensus Regij; sed vnionem omnino
dum censuit: Vnū adhuc superesse Abbatē Paradyfensem; qui
pacissimæ intelligentiæ, & rerum summæ experientiæ, velut qu
dam vniuersale subiectum, vnus omnium animi decora est co
plexus. Vicit hoc elogio Princeps, ingenium & elogium om
Tuq; vicisti in hoc Principis de Te sensu omne id, quod de
dici potest; dicendus non nisi ab eo; qui Orienti silentium
ingenijs de se omnibus indixit: Princeps inter Monarchas
ropæ triumphis magnus; sed sapientissimo iudicio incompar
lis. Nimirum sensus hic, ex illo Augustali maiestatis; in quo
Te Serenissimi olim Principes IOANNES CASIMIRVS,
LVDOVICA, fastis immortalibus digna sensere, dixereq; qu
rum in Regali solio Successor, aureos de Te sensus, velut an
li gemma conclusit. Nec verò blanda hæc, vel obsequio
pressa; sed rebus ipsis valida, & prudenter de Te sententia
propè decreta sunt: quæ Tu, illa animi magnitudine, & mori
comitate; illo affabili dulcore, & mentium suauitatem
illa Tui communicatione ad omnes, & constanti ubiq; grati
ac quod maius est, illo rerum Diuinarum amore, illis centot
lis circa puritatem conscientiæ excubijs; illa tornatili manu
rea, in opus Basilicæ Diuinæ magnificentissimum, effusisq;
charitatem proximi visceribus; & quæ in arcano tuo, soli DE
nota, cælum Tibi inclinant, honoresq; ex ipsa fuga honorum
sed perpetuos augent; supra id omne mereris; quod Tibi iud
cio publico decernitur; quod magno nomini tuo, summa ap
posteros ingenia parant. Sufficis certè vnus, in sanguinis
decus, omni seculo; quod à calamo scribentium expectat, que
ambit; vt proponat ad Ideam virtutis; zelo fidei, Ecclesiæ be
no, meritorum compendio, inuictorq; animo contra illicia fer
tunæ, & gradus eminentiores admirandum. Fastigia gloriæ tuæ
in montibus Sanctis, pietate DEO dilecta posuisti; quos de
mi tuæ gentilitios habes; nihil tamen ex ijs fastigio mentis tuæ
accessit; quæ tota in se composita, tota DEO adhærens, nihil
sublime æstimat, quod Orbis brachia tollunt: sed quod sublimior
ille,

ille, qui i
ualium n
& consta
tibi propè
recusas, e
Dicer
dorū flos.
visenda, &
lariz Reg
antiquior
in Orbis
Marte, to
est istud,
ditum; o
Moles hæ
niam, Ru
hominum
trionis st
suppar?
cula, pa
Vnum ta
claudas;
tore; ceu
pus. Te
à quo d
rat; vt
mos con
Nimirum
vis; quib
vetusta
sanguini
vel frag
inferre;
bi miser
formibu
Maiorū
ille,

ille, qui in altis habitans, & montium cedros, & myricas conuallium nouit. Triumphum hunc dixerim, magnitudinis animi & constantiæ tuæ; in quo manibus post terga reuinctis, quas tibi propè violentas iniiciebat, speciosissimo vincendi genere, dum recusas, dum fugis, honorem ducis triumphatum.

Dicendus iam mihi venis, post sanguinis tui decora, dicendorū flos, & emedullata portio eorum, quæ Domi tuæ magnifica, visenda, & illustra sunt, vel fuere, Illustrissime Regens Cancellariæ Regni, Præfekte Lublinensis. Datum est hæctenus seculis antiquioribus, & nostris; vt inter auspicia honoris tui, prodirent in Orbis faciem; à quibus in propaginis tuæ coronamentum, Marte, togaq; serio, & gloriosè laboratum est. Sed quantum est istud, quod attingi poterat? maiestate sua profundius absconditum; quàm vt reuelari possit, & ex sacra cortina sua produci. Moles hæc seculis constat. Latium, Bohemiam, Poloniam, Lithuaniam, Ruffiam, ad gentilitios splendores tuos inclinat; gemmas hominum, in Ducalibus mitris tibi infert: nobilissimas Septemtrionis stirpes, patritio sanguine in Te deriuat. quis hic calamus suppar? aut quæ ingenij tam exporrecti vis? vt in retroacta secula, pari talium comprehensione eat, Tibiq; dicendo sufficiat. Vnum tamen in laudibus tuis felicissimum est, quod in Te omnia claudas; & absoluas in puncto; repræsentesq; animi tersissimo nitore; ceu omnium crySTALLUS diaphana, & dignum Archimede opus. Tecum ergo res mihi; sed in quo æuum illud omne video; à quo descendis; & quod in Te magnarum mentium genio spirat; vt quod de Te dicitur; eos quoq; coronet; quorum animos complexus, factus es vtriusq; æui dulce vinculum, & corona. Nimirum non ex eo socordi, & ignauo cætu hominum haberi vis; quibus sufficit, Ninos, Agamemnonas, Priamos, & si quid vetusta carie temporum, magis exesum est; inter rudera prisca sanguinis, & ignotas origines scrutari; feminasosq; Claudiorum, vel fragmenta truncatarum faucium in Coclitibus, grandi Atrio inferre; vt obsiti puluere, cum maximè squallent, splendeant sibi miseri; ostentatores sine anima spiritus, in saxis, & crustis informibus habentes. Diceres illos sacramento adactos, vt post Maiorum opera, ne digitum quidem moueant; vt quæ non fecerunt

nunc etiam, inter coronarum gemmas, & inter oracula augustæ
sapientiæ, verè tripas aureus fulges. Multis eruditio, osq; , &
calamus felix, publicæ felicitatis scopulus, facundaq; Charybeis,
ad perniciem obrigit; qui idè excellentiùs sapiunt, vt ingenio-
sius fallant; quorum fufis in chartam altis quidem, sed ex Sino-
nis genio sensibus, non sepia, sed spongia opus. Prata eruditi-
onis peruolant, flores vbiq; carpunt, succos politici sensus emun-
gunt; & post hæc omnia, cum apes fieri debuissent, fuci euadunt.
Secula illis antiqua in ore, dolus nouissimus in mente: cum Ta-
cito loquuntur, cum Tiberio sentiunt: Seneca illis Stoicè di-
ctat; sed dictata Nero exequitur; Aristidem laudant, sed ostrac-
ismum illi cogitant. Quid prodest, fontes eruditionis non libas-
se tantum, sed exhaustisse? si aconitha ex ijs bibimus, si illime
vertimus, in turbidum; si perpetuo magnæ prudentiæ haustu, am-
bitus, & philantiæ viuimus sitientissimi, Tantalus infelices, Midæq;
auro pleni, sed obryzo bonæ mentis carentes. Animus ille verè
sapiens, calamus ille seculis dignus; cui tota vis in eo; vt Orbis
illi gratias agat, quod didicerit, vt sanctè vtatur; quod manum
in scribendo moueat, vt motus animorum non irriter, sed com-
ponat; eamq; non nisi politiem censeat; quæ magistra virtute,
& veritate profecit; quæ colorem, vt chamalæon non mutat,
cuicunq; se coniunxerit; sed oderit fucos & colores, animo vbiq;
constanti, & illibato.

Exosculari licet hoc in Te purum, hoc innocens, nec teme-
ratum vlla ementiri candoris admistione peccatus; quod in Te
Musæ, & Gratia omnes, cum insedissent; inter tot erudita de-
cora, primam tamen virtuti sedem concessere: à magno ingenio
non requirentes, splendorosè magnificè sensus; sed virtuti confor-
mes: atq; illud in sapientia maximum, sobriè, & cum modo
sapere: cum plus scire velle, quàm necesse est, quoddam genus
intemperantiæ, Romanus sapiens censeat: & cum ingenia, vbi
modum excefferint, luxurientur ceu Massico pota: nimiumq; si-
bi tribuant, ex eo, quod ad fastum distendit. Tibi ex literis
mens quidem culta, & elegans; sed mascula simul, potensq; sui,
nec redundans ad pompam. Calamus quoq; par cultissimis,
grauis, solidus, eruditus; sed nimium affectatos nitores exosus,
E & qua-

& quasi cum illo animo natus; quem dispositio superna, cum
promiscuis exemptum; ijs potissimum, quibus rerum momen-
in imperijs constant, destinabat. Accessit illi, robur in negotio
infractum, viuax agendi dexteritas, expedita vis prudentiæ;
labor fatigari nescius, temporis parcissimus, prodigus operum,
certiæ hostis. Poscebat ergo iam tum Olympia sua, theatrum
virtutis: circumferebat obtutus interiores, per omne genus me-
riti; cui se maximè daret: auebat irrequietum aliquid, idem
summè decorum; quod mentem attolleret simul, & exercere
faceretq; semper in expeditò. Palatia, Curia, atria Principum
& secretiores cortinæ obuolitabant: Confus, & Themis Sen-
eula; Mars rigorem, & ferox supercilium, cruentisq; meritis p-
rata, triumphorum ostendebat conchylia: hærente animo,
ardentius oprante; vt per hæc omnia ductus, & exercitatus
lineam meriti absolueret omnem, & vtramq; gloriæ adimpleret
paginam.

Agite nunc boni Superi. date animo huic, tam magno, tam
capaci; indoliq; huic, & virtuti excelsæ, latifundia meritorum
& gloriæ: explicate spatia meditati in æuum operibus apta
atq; vt hæc moles pulcherrima, montium suorum fastigio altius
surgat; date compagi basim immotam, date locum augustum
Vestrae sunt scintillæ, Vestri ignes, & flammæ; quibus ad ardua
& præclara, suauiter primùm, mox ardentem incalescunt, quæ
luci publicæ destinantur. à Vobis magnitudo animi, & mens
recta, poscensq; mereri, cælitus data venit; non surrectura ta-
men, nisi eam Orbis Atlantes eleuent; & cum dederitis, excel-
lentis animi rasam tabulam; quæ in ea aureos characteres
ternitati scribat, manum etiam date. Benè est, abundè est
Audita vota, probata desideria, decretus ab altò locus, & quo
dem omninò augustus, & quo nullus augustior: nimirum apud
Orbis Augustissimum Monarcham, Serenissimum IOANNEM
III. Ab hoc sapientissimo Principum, pupillâ omnium ter-
rissima visus: ab hac Europæ Intelligentia, mira animorum p-
netratione cognitus: ab hoc coronatorum sensuum Oraculo
delectus es; vt in oculis tantæ maiestatis, quidquid in Te ele-
ctum fuerat, conspectius appareret: vt hæc occasio, quâ nullus
maior,

maior, off
gnum: in
cum on
dicen
debe

S
OF

Vniu
AT
SER

Solem m
quod sec
gotium c
cas, acur
rint, null
te, vel to
digma, n
omne ha

maior; ostenderet Te magnum animo, & maximo Principe dignum: in cuius gloriæ trophæum, Orbe toto magnificentius, cum omnia cedant: etiam id, quod de Te dicitur, restatq; dicendum, concedere debet: vt tota tua, cui Te totum debes, & cui pro Te gratiæ debentur, augustior sit in Principe panegyris.

SCUTUM ORBIS CHRISTIANI,

&
DELICIVM,

triumphati Orientis terror,

& gemitus,

conseruatae saluo Clypeo tuo Europæ,

Magno maior Epaminunda,

Vniuersa Martis, & Palladis maiestas,

ATLAS, & PARENS PATRIÆ,

REGUM INVICTISSIME,

SERENISSIME IOANNES.

DICERE de eo, quod post DEUM, cuius omnia sunt; ex vi communicatæ ab eo potestatis, & ex augusto opere Tuum est; & non dicere de Te Ô REX! qui hoc visendum, dicendumq; fecisti; idem esset, quod oculo pupillam, Solem mundo, homini eripere mentem. Si quid hîc molimur, quod secula ferat, de Tuo est: qui seculis omnibus tecum, negotium dedisti; vt omnium cogitationes excedas, exempla vincas, acumen hebetes; & cum de Te, quantus es, meditati fuerint, nullius intelligentiâ capiaris. Si quid in Tuis, quos Marte, vel togâ, vel ex vtroq; Cæsar; Maiestatis Tuæ nobile paradigma, magnæq; lucis illius, quæ in Te fontem suum, & iubar omne habet, rima quidem; sed fonte suo digna, tota nempe lucida

cida est. Data Tibi, ab Exercituum Domino manus bellan
hostium vindex, contra Gigantes orbis fulmina torquens, tri
phalis Capitolij architecta; & in propugnando Orbe Christiana
pro Centimanis vna: sed eadem quoq; animorum format
ingeniorum lima, sententiarum statera, bonarumq; mentium
xasciatio; à qua si quid bono publico leuigatum, politumq;
erit; ne Phidias quidem ebori suo limatius adiecerit quidquam
Bellamus Te Duce fortiter, inuictè, gloriôsè; & si qui Scipio
Marcelli, Decijq; bellando euaserint, Tu Gradius eorum
Consultamus prudenter, sed Te Conso. sapimus grauitè, sed
Delphis tuis. Sentimus benè de Republica, sed Te Nasica,
Catone. respondemus confœderatis Principibus, & populis,
Te augustè; sed Tu Regium idioma, in respondentium ore
fuisse, & omnium Suada es. Quid ergò non Tuum? si quid
exactum, si quid cum cura dicendum, proponendumq; orbi
exemplar. Quid Te effugit, quid latet? si penetrare velis. quid
Te non loquitur, si inspiraueris. quid Te Orbi non monstrat
si operi adieceris manum. Ex operum tuorum Augustali, quid
istud est; quod hinc miramur; & quod tollere fando cum vo
mus, miseri obruimur pusiones; molem dicendo meditati,
Tu basim, compagem, & fastigium dedisti; cum ne digito
dem, tangere eam liceat. Fatigat nimirum ingenia, superat
tem, robora scribentium, & mentes æneas frangit; quod
compactum meritis, formatu gratiâ, eminens virtute, durat
in æuum beneficio solidasti. Omnia hæc, in Regiæ Tuæ de
teræ exquisito plasmate, Magnoq; Heroe STANISLAW
SZCZVKA, quem hinc dicimus, orbi spectatissima, ingenij
miranda, omni facundiæ erepta, vel ideò nouimus, quod Tu
sint, & Tuæ conscia maiestatis. Elegisti, vocasti, probasti,
lexisti, honorasti, & extulisti ô REX! sed ex dotibus, expe
mentis, & ex merito; sed ex illo Regiæ mentis Senaculo; in quo
cum quidpiam, de aliquo decernis, Sybillæ folijs sanctius, & p
oraculo habendum est. Animi elegantiâ; cultura erudita, imp
nium ciuile, calami felicitas, dicendi gratia, morum suauis ter
peries, arcanum cordis illibatum, summa in Te Principem fide
& omnia, quæ in hoc pectore vnice æstimantur; pretium seu
immedi

immensum vel ideò adaugent; quod sub manu tua Regia fuerint; conuictione tanta mentium, indicioq; sui; vt si authorem quis nesciat, quam augustus fuerit, satis ex opere constet. Id nimirum hic egisti ô Magne REX! quod vbiq; soles, quòcunq; Te verteris, immortalium operum author, gerendorum amuffis, Cynosura mentium; ac velut sol ille cælestis; qui animorum viscera penetrans, si quid in ijs dispositum inueneris, melius depuras, excoquis, perficis; ac vt in venas auri, metallo purissimo abundant, radio maiestatis, & excellentiori virtute operaris. Debemus Tibi obryzum hoc, in tanta seculi nostri ferrugine; in qua, & Te ipsum Principem nobis ab aureo æuo: & quos deligis, bello paciùè idoneos, verè aureos Heroas exhibes; totusq; in eo es; vt non omninò in chalybem desinamus. Hoc subsellia, curules, Senacula; hoc castra, legiones, exercitus; hoc sacræ Cathedræ, mitræ, purpuræ loquantur. Tuq; omnium splendor, & maiestas; qui in tanto rerum turbine, & puluere Martis; faciem Reipublicæ magnificentissimam, vsq; ad triumphos conseruas. Quantum id gloriæ Octauiano Augusto fuit? in summa Orbis pace, Romam propè auream fecisse: fecisse id, postquam Consules cæsi, postquam exercitus sanguine hausti, postquam fulmen Punicum in visceribus hærens, ad Anienem spes Italiæ vltimas eripuisset, in ipso deliquio rerum, & palpitatione, tum demum gloriæ fuisset. Prospera quippè dum affluunt, spontè imperantium fastigia attollunt: sed in Lacinijs fortunæ, inter obluētantia vandiq; & squallida passim, conseruata Reipublicæ salus, & maiestas; hoc est, quod augustos Principes, etiam in Isthmo angustia, Dijsq; proximos reddit. Triumphalia tua ô REX! non vidimus in flore, & purpura seculi illius; in quo à Ponto, vsq; ad Balticos sinus; ab ipso propè Volga, & Moscua fibris, vsq; ad Carpathum protensi; vsq; ad lenocinia felices, animoq; ad intemperiem effusi, beati nimirum fuiffemus; si bona nostra intelligere, vicibusq; alternis providere voluiffemus: sed cardinibus regni iam propè conuulsis, fragmentisq; passim iacentibus; sed superincumbente extremo halitui nostro, Orientalium armorum mole, intra fatalem spiritus illius agoniam; qui regnis & populis aliquando emotis, vsq; ad Albim, & Borysthenem, in columnis

ferreis steterat inconcussus. Hæc lacera carbasa Te naucler
semiruta castra Te bellatorem; hæc legionum inclinata acies
Ducem exceperunt; & cum omnia dehiscere viderentur,
Regem, & triumphatorem extulerunt. Reputet secum, cui
summus videris, illam voraginem cruoris; quæ os immane
bellis feruilibus, vt aperuit, quid non hausit? Curtios Polo
nobilissimos, ab illa absorptos, sola æternitas computat, sola
uit. Ab hac voragine Tu bellator, cruenta omnia expertus
supergressus, adhucq; manibus, & gladio vrgens; quam hosti
mille victimæ cruentarunt, in tua verè purpura triumphas.
tequam ad clauam Imperatoriam ventum, per omne genus
stilitatis, relegant gradus tuos; gradus veteranos, & in rupe
uatos; Tyrones isti, nuperrima pluuia nati; quorum memo
tantum non nisi attingit, quantum limax è sua testula proflu
relegent sanè, si tamen ea cordis latitudine sunt; quod nec ce
cipere vnquam, nec satis obstupescere possint. Bellacés animi
Vos appello. sed vbi estis? si tamen alicubi superesse cono
sum, date Principi fidem, date fidei signacula, tot profluvia sa
guinis, cum hoc Duce per vos emensa; qui diu inter hæc pe
clitari voluit; vt sciret, quæ iuberet Imperator; qui validus vbr
& animo ingens, Solum hoc, quo nunc eminet; ipse sibi Colo
cis, Scythicis, Moschouiticis, Sueticis, Otthomannicis deniq; tri
phais sublimauit.

Hic thronus erat, in quo iam confederas ô REX! antequam
electus, & inauguratus fuisses; tollentibus Te in altum, ceruicibus
hostium calcatis, quos vicisti; & necdum succollantibus Pa
trix humeris, iam summus eras, iam regnabas; destinatione
mniam, & voto, meritoq; tuo tam eminenti; vt thronum huius
attigisse, & exigere visus fueris, confessione ipsius etiam delicia
tissimæ libertatis. Suffecerat sanè, vel sola, in qua tunc orbis
defixus hærebat, memorandi ad Chocimum ex Otthomanno
umphii magnitudo; vt erigeret vota, tolleretq; secum vsq; ad
Augustale hoc; in quo nunc spectaris coronatus meritis; satis
carus Patriæ, satis Orbi fulgidus, etiam sine gemmis. Ipsa spe
cies augusta, ipse natiuus regnantium vigor, sudumq; illud immo
be semper, & nunquam perstringens; idem hostium terror,

Ciuum

Ciuium dulcor, absq; blanditijs alliciens, absq; ruga conuincens;
imperio Te natum, & sine circumstantibus pilis maiestate ple-
num; etiam cum Te inclinas, Principemq; exuis, vt Patrem in-
duas, iam non arcano numine fatentur. Sceptra Te inuenere iam
augustum, iam dibapha animi tui purpuratum; in qua ostendi-
sti Regiam mentem tuam, quam ante coronam pratuleras; in
corona, Vesuuio toto ad res maximas incaluisse. Seriem earum
non texo, vastissima est. Periculosa non edissero, in oculis sunt.
Victricia non computo, adhuc in stupore tenentur. Post Tur-
cas, & Scythas in Patria, cum validissimis exercitibus, incompa-
rabili virtute, & fortitudine tua saepius exceptos; & rem agi cum
inuito Achille expertos: si Viennam dixerò, satis dixisse vide-
bor; opus sanè augustissimum; & in quo, etiam maximis tri-
umphatoribus quiescere, non indecorum fuisset; sed non Tibi;
qui non vt triumphes, bella geris; sed triumphas, quia gessisti.
Compages illa sacri foederis bellici, contra Orientem, inspirata
quidem caelitus, sed per oblectantia surgens; animis in contra-
ria, ob immanem domi scopulum discedentibus, Tibi post DE-
VM, quod coaluerit debet. & quia etiam vinxisti, etiam vici-
sti; DEO in Te vincente, & triumphante; ad cuius Aras, ante,
& post victoriam prouolui, atq; cum dulcibus lachrymis, Te
ipsum inter manubias dare, tota Tibi fuit victoriae summa. Fa-
ta Viennae, vorago periculi, Orbis gemitus, spes deploratae, por-
tentosa vis hostium, fors vltima sub ictu; & mox vita, libertas,
& triumphus in puncto, seculis Te dicent; etiam nolentibus ijs;
qui post accepta beneficia ringuntur, & post oscula rodunt: Pa-
tria verò nostra cohorrescente adhuc, & serò reputante; quid
foris in Te corde suo fecerit; domi excors, & semianimis; quãq;
prodiga Tui, & sui, omnia simul dederit sub hastam. Verùm
hac impendia sanguinis, pro DEO & fide sincerissimè data:
hac tua immemor sui, memor iurati foederis, in mille discrimi-
na profusio; nouo ad Parcanum, & Strigonium repensa est tri-
umpho; & immenso deinceps gaudio nostro; cum è Pannonia
redux, antequam in oculis, iam in sinu, & complexu Patriae ef-
fes, in animis sine pompa triumphans. Prauenisti omnia, quan-
do venisti tam moderatus, ceu nunquam vicisses, capi difficilis,

impossibilis dici; vno tamen omnia claudens, quod desiderari
& amabilis. Et nos quidem defixi toti in Te hæsimus; &
ris nos vixisse, Te viso, imò nunc tandem Viuendum censuimus.
Tu verò oblitus eorum, quæ gesseras; & totus in ijs, quæ
renda instabant, præsentibus quidem gaudijs modestè fruebaris,
sed iam classica ardens, ad Tyram, & Istrum animo versabas;
appensisq; in sacro Capitolio Vauelano, Deoq; dicatis optimis
lij: iuisti tam alacer, tam expeditus, auidusq; bellandi; ceu
primùm, spatia Tibi meritorum, Graduius expandisset. Ne
retardârunt Te publicæ gratiæ; legationes Principum, ex quo
nationum applausus; in quorum delicijs, & osculis, cum præsentibus
esse non posses, Icones tuæ fuere; in vultu tuo Martem ipsam
agnoscentibus, & decernentibus cunctis; sic pugnare, sic vincere
te, non alium nisi Te debuisse. Quantus ille, vel vnus mentis
um interpres, Serenissimæ Reipublicæ Venetæ Legatus, Magnus
Morosini germanus, & eminentissimus sanguis; cum Te in acie
mis, & contra hostes detonantem vidisse; inexplebilis voluptas
& animi triumphus fuerat: opportuno sanè experimento; ut barbarum
istud, fugax, & inops hostilitatis genus, quod nos à Perse
to exagitat intelligeret; magnos tecum Heroas, ne augustius pugnarent,
& vincant, ab hisce turpissimis Harpyis distineri. Et tamen, si hoc
solum, REX Inuicte fecisses; quod colluuiem illam, & magnarum
victoriarum foedissimum obicem, in Te morantem feceris; Orbis Tibi
Christianus gratias deberet, nunquam pariter responsuras. Sed quis hæc
capit? crinitamq; fontibus hydri Tisiphonem istam, quis vt est, secum
reputat? aliud enim est Phormio ad mensam, aliud Annibal in acie;
aliud Roscius in scena; aliud Scæuolæ manus in igne; nempè vt differunt
acumine gladij, sic hostibus bella. Si tot viscera Optime Princeps,
habere posses, quot profundere cupis; vt emissarijs istis canibus,
latus pugnacissimæ gentis, ex hac parte non pateret ad offam:
ires in acinaces totus, spelæaq; ipsa peteres; vt Iamiam hanc
inferni, adactò in viscera ense, vno ictu confoderes totam.

Hoc egisti ad Camenecum, præsens ipse opera immortalis
urgens; nubemq; illam Scytharum, quæ copijs tuis superinfusa
debatur,

debat, & mox diffiliebatur, clade non vna, vsq; ad maiora quam
Tyra, barbari sanguinis diluua permiscens; donec inuicto ro-
bori tuo allisa, in finibus Patriæ penitus dispareret. Hoc exer-
citus tuus, cum Magnis Ducibus suis, per fatales illas Dacicas fau-
ces, summa virtute, vsq; ad stuporem hostium eluctatus; cæsis
quibusq; ferocissimis, & illæsis Aquilis nostris, supra spem Patriæ
egit. Hoc deniq; anno superiori, augustus ipse genius Martis, &
bellator exercituum spiritus, in ipsis visceribus suis hostem scru-
tatus, & prouocans egisti; cum transmissis Tyra, sedeq; Daciæ
in fidem recepta; Turcis & Scythis eminens obuolitantibus, &
congrédi non ausis; non tam cum hoste, sed cum ipsis elementis
pugnabas: cum omni pabulo, in campis Budziacensibus, à face
barbara funditus exusto; fluuijs, lacubus, & fontibus ipsis ab ar-
dore solari exsiccatis; tellureq; ipsa, scissis ob nimios calores hiati-
bus, passim in voragine discedente; æstu, fame, siti, in immen-
sum premente; supereminebas omnibus: quæsitosq; tandem,
caesos, & captos plurimos, quod in fugacissimis rarum, alios per
Nemesim gladij tui, gratas Orco victimas; alios in facta Patriæ
mancipia dedisti. Sustentata viribus tuis, & auersa barbaries illa;
ne se Turcarum copijs in Pannonia iungeret; ne speciosissimo ex
Buda expugnata triumpho, obstacula daret; eorum, quæ tum
gesta sunt, ingens momentum fuerat; dum in rem Christianita-
tis, non vno discrimine nostro, passim geritur; vt penes alios
fructus victoriarum sit, penes nos vulnus, & sanguis: & tamen
dulce adhuc esset, etiam hac voragine sorberi; si id, quod iam
nos per annos quadraginta cruentat, æquam rebus stateram da-
ret. Ecce immane istud, quod nos circumstat; cum quo lucta-
mur; quod ipsa etiam natura exosum, & abortiuum habet; in
maximo nuper Moscorum exercitu, Orbi & seculis reuelauit;
quomodo non Hyrcanis quidem rupibus; sed horrido deserto-
rum tractu, ab hac macerie; intra quam Mæoticum istud pa-
lustre dedecus latet, diuidimur; cui tanta armorum procella,
tantusq; non suffecit apparatus; vt negatis à natura elementis,
potentia succurreret. Iudicet ergo Orbis, & Te Martem no-
strum cogitet; quomodo, & vbi, & cum quibus copijs rem ge-
ras; & quam tecum Patria nostra, etiam auulsione tot Prouin-
ciarum

ciarum ad Moschos; truncata membris, & quidem tantis, **sti.** Gany
vix ossibus hærens, mutilum istud, & lacerum corpus habere quem cum
lit; quàm orbis Christiani salutem, & integritatem mutilari omnibus
ille zelus est, quo ardes, quo animas cunctos; nec tanti æst dixerint;
hoc pectus tuum cordatissimum, quo calemus; hæc tua rum sempe
ra, quibus fouemur omnes; modò viscera Christianitatis, & seculi p
iste, vel Scythicus non rodatur molossus. & si Solem quoq; tria nostra
Iosue, verbo sistere posses; vt prælia Domini, calentiùs feru guinis pur
& vincant; etiam capitis obiectu id ageres; victoriæ luero CHAELI
trophæo maximo, si per vulnera, & dispendia tua, triumph Primatis F
DEI causa. Quo quidem ingenti spiritu, etiam Consortem Eminentiss
am Regiam, Augustam nostram, Serenissimam MARIAM ra, sacro E
SIMIRAM, seculi nostri Heroïnã fecisti: cui non suff nobis adm
coram Artis pro Te, & sacris puluinaribus prosterni, orationi age, illo ar
uentissimè instare; gemitu cælos fauentes, & sparsa in ege tia admira
prodiga stipe, Numen tibi propitium reddere: sed quoties suum, cap
ad opera bellorum augusta dimittit, castris quoq; inferri, & matum, pa
ter aquilas tuas versari posceret; & si iuxta cordis anhelitum le suspicax
retur, pro re Christiana tecum, etiam in victimam sangu carpens: o
iret. Quid Regia proles tua? quantus in ea Pater, & quàm abigas salt
dens in prælia spiras? quomodò cœptis à Vienna bellorum ex thoritate &
rimentis, Serenissimus IACOBVS, Martem vestigat, & vige semperq; I
quomodò in Dacia per Scythicos enses, ad cruenta belli deco am hoc no
toto pectore ferri; quomodò ad Camenecum, inter tot ho quimur,
tum tonitrua, gradu ad tormentorum ictus non moueri: hoster SZCZ
non computare, sed sub nube sagittarum, fortiùs dimicare co mu
discit, ceu sub vmbra. Quò etiam Serenissimus ALEXA
DER, delictum illud, & gemmula cordium, etiam vix ad neg
tium Martis, rupta viscerum compage, non prouolans; cal
tissimis desiderijs, & totus animo suspirat; indignaturq; ar
& dexteram tendit, ceu iam acinaci parem; prætextam exol
dum sagum ambit, & dum pudet adhuc non esse Achille.
Sed me tecum Auguste noster, Mars tuus bellator, &
dens ab opère capto rapuit; qui pridem attonitum in Te rap
it, & detinet Orbem. Quis non Dædalus tecum? quis non
genio ales? quem Tu gestorum tuborum, magnitudine sublimi
sti. Ga

em tantis, **sti.** Ganymedem aquila cælo intulit, Tu non eripies terras?
 rpus habere quem cum fastigio gloriæ tuæ nubibus infers, dicendus elogijs
 n mutilari, omnibus; sed de quo Cyneas, & Demosthenes totus, cum omnia
 c tanti æst dixerint; ceu nihil dixissent; restat velut post guttam, elogi-
 hæc tua rum semper Oceanus totus. Tu os de Te, Tu anima, Tu styli,
 anitatis, T & seculi purpura nostri. quo regnante, exemplo necdum in Pa-
 nem quocq; tria nostra viso; pro tanta, fusi in rem Christianam Poloni san-
 entius feru- guinis purpura; Regio sanguine tuo purpurati Principis, M. I.
 toriæ lucro CHAELIS RADZIEIOWSKI, Archiepiscopi Gnesnensis, &
 tua, trium Primatis Regni; ac IOANNIS CASIMIRI DONHOFF,
 Conforten Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium, gemina simul purpu-
 ARIAM ra, sacro Ecclesiæ murice rubet. Tu ergo fastos de Te impleas,
 cui non suffi nobis admirationem tui relinque; Tu Patrem Patriæ longæuus
 ni, oratione age, illo amore nostri, illa solitudine pro cunctis, illa clemen-
 parsa in ego tia admirabili; quâ cum nihil vindices; nihil innocentia tuæ læ-
 ed quoties sium, capiti Regio infestum, mille frigidissimis coniecturis ar-
 inferri, & matum, palam in calamistris; occultè in puncturis, ubiq; ma-
 anhelitum le suspicax; & cum omnia feceris, semper aliquid desiderans, &
 nam sangui carpens: cum nihil, inquam eorum, iusta Nemesei pungas; vel
 er, & quam abigas saltem; maiestate tamen, & arcano numine plenus, au-
 bellorum ex thoritate & imperio summus, rectefactorum conscientia securus,
 gat, & vrg semperq; Patrem Patriæ agis. quæ cum Tibi omnia debeat; eti-
 a belli deco am hoc non indecorum, Regiæ tuæ dexteræ opus, quod hic lo-
 ater tot ho quimur, in præcellentissimi animi Heroe, STANISLAO
 ueri: hostem SZCZVKA Vnicè debet: cui fastigium gloriæ maxi-
 dimicare co mum est, non vt illi quondam, sub Augusto mi-
 ALEXA litasse; sed vixisse, profecisse, militasse, cre-
 n vix ad neg uisse ad summa omnia, maximo
 olans; cale bellatorum & triumphato-
 naturq; ætat rum, sub IOANNE.
 extam exof
 Achillem.
 llator, &
 n in Te rap
 quis non
 dine sublim
 sti. Ga.

A C R O A M A
MAGNO, ET MERITISSIMO HONO
& Solennibus eius auspicijs,
inter acclamationes publicas,
Apollinari voto, & barbito,
APPLAUDENS.

*REGO tibi iam laudis apex, & maximus instat
Qui te poscit honos. iam publicus undiq; plausus
In tua festa calet, ruimus, rapimurq; beatus
Accensi facibus, quo Tu lectissimus ipse,
Os, humeros, animiq; tui fastigia tollis.
Necdum te donas avidis, necdumq; videris;
Et iam carus ades, specie totusq; decora,
Mentibus occurrens, in amantium corde triumphas.
Quid serus veheris? quid gaudia nostra moraris,
Suspenduq; animos? cernis quam pendeat ex Te
Tota fauens pupilla tibi; quam brachia tendat,
Expectetq; tuos series longissima vultus.
Ecce Themis Regni, Patrij celsissima Iuris
Maestas, Delphisq; tripas sublimior ipsis,
Augustam tollit faciem, cum murice toto
Nobilium coetus; donec splendoris in auge,
Digna tuis meritis late vestigia figens,
Culmen honoratum teneas. pro quantus! & orbi
Quam visendus ades Lechico! cui gratia passim*

ACRO

G2

Ore

Ore pr
Ad sac
Sternit
Ceu cu
Mars p
Bellact
Totq; t
Post la
Romulo
Plausib
Mora
Orbis E
Imperij
Caesaris
Ast tibi co
Candid
Cum C
Persusi
Ut ven
Purpur
Celsius
Prius
Lucia
Stirps,
Stemma
Littau
Sanguin
Princip
Heroun
Littau
Insigne
Tot m
Claudi

Ore praeit placido, totisq; effusa medullis
 Ad sacra Lublini Capitolia, tramite pulchro
 Sternit iter roseum, niuea cum grandine mistum.
 Ceu cum Tarpeios magno cum Casare colles,
 Mars peteret victor, fracta ceruice superba
 Bellacis populi, Rhodanum, Ligerimq; bibentis;
 Totq; triumphorum non uno sanguine partas
 Post laurus, fractasq; acies, passusq; cruentos;
 Romuleo suspensa tholo post mille trophaea,
 Plausibus, & meritis gaudens. tum sedibus ipsis
 Mota velut Latij Princeps, populisq; timendum
 Orbis Roma caput, vastissima brachia tollens,
 Imperijq; sinus immensos; corde sub ipso
 Caesaris angustas posuit cum nomine palmas.
 Ast tibi cor Patriae, diductaq; viscera cordis
 Candida pax aperit, pax dulcis, & aurea virtus,
 Cum Consoq; Themis. pro Te dulcedine mira
 Perfusis animis, Musae, Charitesq; laborant;
 Ut venias & amor nobis, & gratia dulcis;
 Purpureosq; apices teneas, quos iure mereris,
 Celsius augendis gradibus. nam sanguinis in Te,
 Priscus honos, splendorq; nitet. natalibus altis
 Lucia quem Romae ceris commendat auitis
 Stirps, per Hyperboreos tandem diffusa Triones
 Stemmata Lechiadum Bohemo cum stemmate iungens,
 Littauica gemmasq; mitrae, maternaq; clari
 Sanguinis à Ducibus Russis insignia, longo
 Principis ex alto meriti venientia tractu.
 Heroum secunda parens Mazouia postquam
 Littauicis SZCZVKAS pugnaces intulit oris,
 Insignesq; dedit vario discrimine rerum,
 Tot meritis, titulisq; viros. quos vnicus in Te
 Claudis, & aeternae consignas omnia fama.

A Lucijs Ro-
 manis, Stem-
 mats, & Do-
 mus Szczu-
 karum, ori-
 go antiquis-
 sima,
 Ducum Ruf-
 siae, & Lithua-
 niae conan-
 guineus
 splendor.
 Ducum Ma-
 zouiae erga
 hanc stir-
 pem, insignis
 gratia:

H

Omni-

Ore

Omnibus elogijs nam tu mihi sufficis vnus,
 Ex aequo nunquam dicendus; culmina quauis
 Artis, & ingenij, virtutum culmine vincens.
 Dotibus ex animi quantum te dixero! quantum
 Indolis ex genio magna! conclave beatum
 Pectoris intranti, quantus se pandit in illo,
 Qui sapit, & regitur Diua virtute Senatus.
 Ille nitore mentis tersissimus, illa profundi
 Vis animi, sensusq; grauis; censuq; togato
 Diues, & exundans docta cultura Minerva.
 Maiestas calami, nervosis sensibus vrgens
 Robora scribendi, sed non sine nectare dulci,
 Attica quod roseis fudit mellita labellis:
 Principis obsequio Solij dignissima cuncta,
 Mentibus augustis carum, meritoq; placentem
 Te Lechico fecere throno, sub iudice tanto;
 Purpura quo Regum sapientius haud tulit vnquam
 Parq; nihil cui totus habet qua panditur Orbis,
 Responsis trabecâ dignis, de Principe sensu.
 Viderat Augustus noster, lux aurea mentis,
 Unica Sceptrigeri mens, & sapientia cordis,
 Unio Christiadum, Regumq; corona IOANNE
 Belli-potens Mauors, Orientis Victor, & Atlas
 Sarmatiae, Patriaq; Pater; sed maximus idem
 Exacti iudex animi, praxisq; suprema
 Et censura bona mentis, cultusq; togati,
 Iudicio summo, te totum viderat intus;
 Ingentisq; dedit commissa negotia cura,
 Pectoris electi penetralibus, inq; probato
 Condidit illa sinu. nam voto Principis in Te,
 Respondit facies animi cultissima tota,
 Tota capax grandis meriti, par rebus agendis,
 Sublimi pariter sensu, calamoq; beata.

Serenissim^o
 IOANNES
 III. Rex Po
 loniae, Illu-
 strissimum
 Szcukaïn,
 Regali iudi-
 cio, ex ani-
 mi dotibus
 eligit, &
 probat.

Hic Ti
 Succreu
 Nixa so
 Mox pe
 Arborea
 Nubibu
 Vertice
 Secula n
 Sic Tibi
 Culmin
 Succreu
 Libano
 Brachia
 Secula q
 Hoc dex
 Nempè tui
 Gratia,
 Ominis
 Mox ha
 Digna n
 Persica
 Vel Ty
 Ditibus
 Non tu
 Colchido
 Deposito
 Arcanu
 Respon
 Hoc dec
 Exultat
 Sed Tu,
 Exprim
 Publica

Hic Tibi præcelso magna fastigia mentis
 Succrevere tholo. cœu cum radicibus altis
 Nixa solo, crescensq; diu per viscera terra,
 Mox postquam patulas se ramis tollit in auras,
 Arborea molis surgens compage virenti,
 Nubibus exaquans humeros, & culmina tandem
 Vertice Libani stat spectatissima cedrus,
 Secula mansurum spondens victura per æuum.
 Sic Tibi Regales inter fascēsq;, thronosq;,
 Culminis in summo gestis robusta, diuq;
 Succreuit iustis meritis exercita virtus,
 Libano visenda suo, Patriæq; theatro
 Brachia cum ramis iam nubibus æmula tollit;
 Secula quò nòrint, quàm dignè creverit Orbi
 Hoc dextra Regalis opus, quod cernitur in Te.
 Nempè tuis primùm manibus collata Sigilli
 Gratia, signandi tulerat cum munere, lati
 Ominis auspiciū; quod quæ signabat, id ipsum
 Mox habitura decus, gereret signanda per æuum
 Digna manus Regum calamo, pariterq; sigillo.
 Persica gemmarum, vel fului dona metalli,
 Vel Tyrias gazas, vel Ganges quidquid, & Indus
 Ditibus in venis, & vasto littore seruat,
 Non tulit ista manus, Phrygio cum vellere priscas
 Colchidos hæud signauit opes; sed carius omni
 Depositum pretio, Regum cortina quod intus
 Arcanum sentit. Magni quos Principis ore
 Respondet populis sensus. Tu murice toto
 Hoc decus eloquiū spiras; quo purpura Suada
 Exultat Lechica, trabea cultusq; triumphat.
 Sed Tu, quam tantum penna felice Monarcham
 Exprimis augustè. Patriæ sic consulis in rem
 Publica dum rerum facies, & causa requirit.

Administra-
 tionem Si-
 gilli Regij e-
 idem confert

Et expediti-
 onum intimi
 Regalis cu-
 biculi cala-
 mum.

H2

Non

Non Tibi flos oris tantum, Pestanaq; late
Gratia mista rosis, facundo germine vernat:
Atticus ille lepos, quo suavis mentibus instas,
Nec solus Tibi dulce sapit, sed rebus in ipsis
Te gravitas fundata Virum, candorq; fidesq;
Et veri cordatus amor, solidasse videtur,
Quando Regens Regni summo dictamine factus,
Implet rem meritis, animo lectissimus orbes,
Venerat ex tanta Tibi quod virtute paratum.
Hic ubi libertas, & Regni splendor, & omne
Consilij robur, reclusa Senacula pandit,
Orbis in aspectu Lechici, Tu iuris aucti
Patritium columen fueras, & regula legum;
Martis sanguinei, gratæq; negotia pacis
Matura virtute librans; sandiq; diserto
Permiscens dulcore, Charis velut una sonabas.
Hinc tibi Diua Themis Regni, summumq; Tribunal
Collatum Patriæ vidit prænobile munus;
Cum DANIELOVICIO Regali sanguine quæ
Detuleras, iuris patrij, legumq; supremis
Præsidibus, sella quod decreuere curules,
Principe cum Solio. Tu par ut sensibus altis,
Sic dictis gravibus, rerum sublimis tangens,
Officij partes implèsti sine decore.
Finitimis etiam Tu fœdera gentibus, inter
Difficiles nodos, perplexaq; iura dedisti,
Moschua cum nostris late contermina terris
Mansurum tractaret opus; Tibi plena potestas
In re tanti operis concessa, fideliter illud
Prudenterq; egit, sensus & pectora noscens
Gentis Hyperboreæ; nimium quæ cauta, tenaxq;
Propositi, Sceptriq; potens, subnixaq; tanti
Viribus imperij, rerum momenta fatigat,

Regens Can-
cellariæ Re-
gni deligitur

Ad Comitia
Regni sæpè
ex Palatina-
tu Nuntius.

Cum Illustri
Danielouici
Thesauri-
ario Curie,
Commissari-
us Regius ad
Tribunal
Regni,

Commissa-
rius ex Co-
mitijs Re-
gni, ad tracta-
tus cum Mo-
schis decla-
ratus.

Heroasq;

Heroasq;
Tu quoq;
In rem
Sic quoq;
Presou
Æstu be
Par fuer
Lucrari
Pacificu
Maluit
Principi
Credere
Tunc C
Odrysi
Eternu
Mæotid
Te quoq;
Fecerat
Regia ca
Nempe
Impleret
Promere
Incubuit
Saurom
Hostibus
Sanguin
Ergo B
Sanguin
Horrific
Te cupi
Iuisti la
Quæ de
Æra cie

Heroasq; animos pascit ; quos inter haberi
 Tu quoq; dignus eras ; cuius prudentia flexit
 In rem Sarmaticæ , vicini climatis artes.
 Sic quoq; Pannonicis Tu designatus in oris,
 Pæssonium fœdus si successisset , in illo
 Æstu bellorum , tantos componere motus
 Par fueras ; animosq; optabas posse rebelles
 Lucrari tandem , sæuisq; cruoribus ebèu
 Pacificum pòuisse modum ; sed cladibus ardens
 Maluit ipsa suis , rabies præfracta perire ;
 Principis arbitrio tanti , fideiq; salutem
 Credere quàm propriam ; cuius victricibus armis
 Tunc Oriens fractus gemuit , gemuère Tyranni
 Odrysiæ tumida vires , & castra pudendo
 Æternum lugenda probro , sortesq; caducæ
 Mæotidos , fususq; Asia cum fulmine terror.
 Te quoq; tum Lechici virtus , & gloria Martis
 Fecerat augustas Aquilas , magniq; IO ANNIS
 Regia castra sequi , quò belli duxerat ardor.
 Nempe Tibi pectus , quamuis cum Pallade tota
 Impleret Consus , Delphisq; oracula digna
 Promeret in summo , non toto pacis in usus
 Incubuit nisu , flammis sed grandibus ustum
 Sauromatas inter , belli natiua poposcit
 Hostibus in medijs opera , & venerabile prisci
 Sanguinis hostili partum cum sanguine nomen.
 Ergò Bistonij dum classica sæua Gradiui
 Sanguineas acies Lechis , & prælia Thracum
 Horrificis cecinère tubis ; Tu Marte , togaq;
 Te cupiens præstare Virum ; Vexilla secutus ,
 Iuisti laterisq; comes , fidusq; Monarchæ ,
 Quà dedit immenso tractu certamina Biston ,
 Era ciens , seu sorte domi , seu Caesaris inter

Commissari
 us ad dediti
 onem Pre
 szow in Hù
 garia , si suc
 cessisset

Militaris glo
 ria , & am
 plissima in
 expeditioni
 bus bellicis
 merita

Sub signis eo
hortis Re-
gia, Serens-
simi IOAN-
NIS III. con-
tra Turcas,
& Scythas
militat.

Expedicio
Vicennensis.

origines
ma X
at
in
exp
cic
ant

Altera circa
Strigonium
victoria.

Austriacos late fascēs, Hunnosq; rebelles.
Quanta triumphorum series, quam grande genus
Rebus erat spatium! motis à cardine summo.
Viribus Eoa trabea; dum Thracius Orbis
Totus anhelaret, semel ut mucrone cruento
Viscera Christiadum transfigeret omnia, in ictu
Quo perijt, tandemq; minus furialibus ipse,
Lymphatus cecidit. sed ad hoc, qua cladis abyssus
Quanta parabatur populorum cadua moles!
Quis cruor? & tumulus? nisi sors extrema Vicennae
Mutasset sortes alias; vicibusq; beatis
Horrendas superasse vices, & fata propinqua
Caestri potuisset ope, & Virtute IOANNIS
Castra sub hoc Victore Tibi, palmaribus apta
Undiq; bellorum curis, visenda trophais,
Delicium, ardentisq; animi dulcedo fuere;
Cum rueres totus, qua confertissimus hostis
Immanes ausus, & barbara tela ferebat
Per Geticas acies. puduit virtute magistra,
Exemploq; manus Regalis, in hoste Gelono
Iustus vindicijs, non totum condere ferrum.
Indè Vienna tuis quidquid sub mœnibus actum,
Quidne triumphatum fuerit; mens conscia dicet
Dicendoq; stupebit opus; cui secula nunquam
Bellorum paribus sunt responsura triumphis:
Hic Oriens factus tristissima scena doloris
Ipse sui, spoliūq; ingens, & foeda Vorago,
Post trabea palmas, maiestatisq; coronas,
Et Tibi victrices, fuso cum sanguine laurus
Emerito censu posuit; rubuisse cruentus
Ister ubi visus, casos fatalibus hausit
Vorticibus Thracas, Scythiciq; cadavera Pontici
Strigoniense decus, tanto Victore deinceps.

Pannonia
Pars sua
Et valde
Dacica
Quaestio
Quid tre
Et tamen
Obstare
Compuls
Princip
Hec fast
Virtutum
Sanguin
Princip
Mens t
Tullius
Caesaris
Omnia sed
Unica g
Absoluta
Sed qua
Maesta
Ore cor
Secula
Auro ce
In med
Orbis S
Cor Tu
Augusto
Ingenij
Hic tib
Illo iud
Quo pr

Panno

Pannonicusq; labor, quidquid spectabile vidit,
Pars fueras, inuicta gerens praeordia Martis,
Et validos nisus, magni pro parte triumphi.
Dacica quid memorem; magno sub Principe gesta?
Quaestumq; suis late penetrantibus hostem?
Quid tremulam Ponti rabiem, totiesq; fugacem,
Et tamen absorptam gladio; cum fortibus ausis
Obstaret natura velut. sed victa, negatas
Compulsa est tandem Patria concedere laurus,
Principis inuictiq; animo, Martiq; stupendo.
Hac fastis memoranda suis, Tibi grande theatrum
Virtutum, laudisq; ferent. quod totus in armis
Sanguineas tuleris, per tot discrimina belli
Principis in facie palmas. cultissima rursum
Mens tibi quod dederit, fieres ut Nestor ab ore,
Tullius à calamo, rerum pulcherrima nectens,
Caesaris ex utroq; decus, Martemq;, togamq;.
Omnia sed de Te, mihi qua dicenda supersunt,
Unica gemmarum consignet maxima gemma,
Absoluatq; tuas maiestas unica laudes;
Sed qua sola tibi pro culmine laudis, & omni
Maestate sat est. hac augustissima de Te
Ore coronato, gemmisq; nitente loquatur;
Secula qua nobis, victricibus undiq; gestis
Auro cœu solido, gemmisq; nitentia fecit,
In media rerum ferrugine. nempè triumphus
Orbis Sarmatici, & maiestas tota IOANNES,
Cor Tibi qui Regale dedit, consignet in ore
Augusto de Te; quicquid fastigia Vincit
Ingenij, calamos quicquid, cytharasq; fatigat.
Hic tibi sit Regalis apex, operumq; corona,
Illo iudicij sensu, vultuq; fauenti;
Quo probat, & iustis sublimat honoribus in Te,

Scythæ in
Dacia capi-
us fuit.

Vndecimus
annus, me-
ritorum in
obsequio Se-
renissimi Re-
gis.

Excelsas animi dotes, meritisq; tot auctas;
Vndecimus quorum iam planè vertitur annus,
Constanti virtute tua, serieq; laborum,
In tantis rerum momentis. Lechicus Orbis
Hactenus euulsum quid enim non cardine toto
Viderat, & nutans, Orbis cœu pondere fracto,
Quod tamen augustis humeris, mirabile dictu
Extulit, inq; basi rursùm solidauit abena,
Inconcussus Atlas noster, columneq; IOANN
Quid non tentatum bello? quid pace relictum?
Qua moles non incubuit regnoq; thronoq;
Cum Vaticanus apex, & sacri purpura cœtus,
Religionis opus, tantiq; negotia belli,
Consilijs urget grauibus. cùm Caesaris ardet,
Vicinumq; latus petitur, furialibus armis;
Infususq; Asia trucibus, Pontiq; molossis,
Austriadum fibras lacerari, cùm gemit Orbis:
Viscera Podolia toties cùm Marte cruento
Erodit Biston. cùm Moscu nutat, & instat,
Fœdera promittit, resilit mox, rursus amicos
Sollicitat nexus. Vapidis cùm Dacia technis,
Lechica nunc Regni fastigia, querit, adorat,
Tutelamq; ambit; mox ludit, & arma Gelorum
In clades nostras sociat. cùm deniq; magni
Vndiq; Legati veniunt, à Persidos usq;
Finibus, occiduisq; plagis, & Gadibus ipsis.
Hac inter dum cuncta domi momenta fatiscunt,
Viribus exhaustis Patria, neruoq; cadente,
Sublatis opibus, consumpto milite, captis
Urbibus & populis, tenuatis vndiq; rebus;
Bellorum feruente tamen tot motibus astu,
Hosteq; tam vasto, cui nulla potentia par est;
Nè Deus hoc ageret, quod secula cuncta stupescunt

Printe

Principis inuicti dextrâ; cûi machina rerum
Tanta licet fortes humeros, & pectora firma
Exagitet; virtus oneri non cedit, & omni
Altior est operum serie. meliusq; triumphat
Mole sub ingenti: sed Tu quoq; Principis inter
Ardua, fidus ades Solio, pars magna laborum
Factus; & Alcides infracto robore mentis,
Cum tot sustineas, & tanta negotia; maior
Omnibus es, totusq; animo sublimior exstas:
Dignus in Europa facie, quem maxima Regum
Maestas, Romaq; caput, Soliumq; Vienna,
Audiat, & videat Cyneam; Legatio quando,
Publica Te poscet, quâ spectatissimus in Te
Lechiadum radiabit apex, sensusq; patebit,
Quem de Te trabeatus honos, gemmisq; coruscans
Augustale dedit. Tu felix omine tanto
Culmen habe, quod iure capis, procedeq; magnis
Passibus, ad decus hoc; quod Te circumstat, & ambit,
Lublnei super arce tholi. iam tota serenat
Hic Tibi se lucis facies. iam brachia tollunt,
Complexusq; tibi dulces Consusq;, Themisq;,
Effusiq; parant animi, latissima tempe,
Tot Tibi plaudentes oculi, tot corda, tot ora,
Tantus in occursum splendor; quo cingeris, & Te
Eripis immersis obtutibus. undiq; votis
Secula mille ferens, & quicquid dulcia possunt
Barbita cum Musis, Charites cum Pallade tota;
Et quicquid sublime nitet, sellasq; curules
Spondet honoratis gradibus; quos Lechicus Orbis,
Iam Tibi, Virtutiq; Tue, meritisq; paratos,
Hec Tibi dum moles operis celsissima surgit,
Voce triumphali, summa decreuit in auge.

Præfectura
Lublneſis,
à Sereniſſi-
mo Rege col-
lata.

R

Sic

Sic agite ô Superi ! toto date lilia calo,
 Spargite puniceos imbres, conchylia latè
 Sidonij, rosas ostri, per cuncta fauentes,
 Consentesq; date; ut cedris vituacibus iste
 Vuat honos, illustris honos, mansurus in æuam
 Quem Tibi Regali, quoniam Vir Maxime
 Decreuit, statuit, meritis poscentibus, atq;
 Virtutis pretio, quo non est iustius ullum;
 Omnia qua de Te poterant oracula dici,
 Bellatrix, victrix, sapiens, augusta IOANNI
 Gratta, maiestas, Et murice tota sub uno
 Orbis Christiadum, sat de Te purpura dixit.

A
 I L

D

plissi
 stissi
 gestie
 fissin
 JUVEN
 ex in

*Dien mel le querce anose,
Spiri musico il vento,
M. d' amoroso zelo
S' infiammi, e rida il Cielo,*

*Ed ogni Stella, entro l'Empireo coro,
Dolce sfleggi al tuo bel secol d'Oro.*

io detto, a vna à vna partédo, finì l'intermedio, e la Scena rimas-
ota, in vn momento ritorno il Mon'Idz, e si diede principio al
nd'atto della fauola di Paride, il qual finito, per lo terzo, interne
la Scena diuene vn bel giardino, pien d'ogni sorte di delizie,
rico' pomi d'oro, spalliere di variate verzure, muri con vasi pie-
li fiori, grottesche di spugne stillanti, fonti in mezzo de' prati, e fi-
delizie vincitrici de' sensi. In testa sotto vna bellissima cerchia-
piante verdi, comparue Calipso Regina dell'Isola Ogigia, con
schiera di sue donzelle, ricchissimamente adorne, e pronte à sol-
arsi in ballie'n canù. Cominciò Calipso, giubilando delle sue
tenenze, tutta sola a cantare le seguenti parole.

*Or chi mai canterà se non cant'io
Paga d'ogni mio ben, d'ogni desio?
E voi mie fide ancelle,
Cui ride il Cielo intorno,*

*Cantate liete il fortunato giorno.
Cesò inuito le sue ancelle risposero con soare, ed allegrissima
tonia.*

Oh dà lieto e felice,

A cui simil già mai

*Non sia mentre aurà il Sol gli ardenti rai.
Non fia in tante dolcezze, quasi proferando, ripiglia à dire.*

*Folta, che vaneggiamo ? il Ciel ne mostra,
Che più felice giorno*

Fia alor, che sarà vniua.

Di chiarissimi Ercicoppia gradita;

Chiamo dunque il fortunato giorno.

me tutte ricominciarono.

Rise,

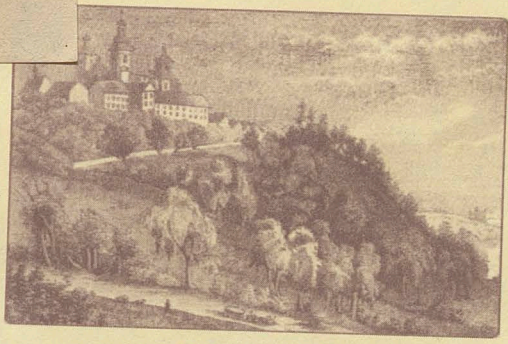
ata Flora,

el core inhora Austro sereno,

che

u gli spettatori, e per la grandezza sua, e per la nouità della materia.
Era questo il Palagio della fama, per lo quale ella introduce i meri-
teuoli à godere premi celesti, ed immortali. Ed affacciandosi sopra
l'altissima torre, con l'alie, e tromba d'oro, exstasiaricando sopra
d'orecchi, e di lingue, significò a
che operaua, e mostrò loro vna lu-
stinti agli abiti, ed altre insegne, p-
po che gli auesse lor posti inuazi p-
La fama io son dell'altre imbreca

B. XII. 14

**Bibliotheca
P.P. Camaldulensium in Bielany**

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej

06906

*Di non seruirci, e nuercir altero:
Attonito restar l'altro Emispero,
L'ALQVILE han fatto, e delle PALLE al pondo in orna
S'inclina il mondo, e mille Eroï
Spera da voi REAL COPPIA la fama, al mondo
Che cangiandosi in gloria, al Ciel ne chiamà.*

Ed aperta la porta del Palazzo, vi si inuiarò tutti, per indi saliti
re al Cielo, alla maritata gloria. *hanar, sparue subito il Palazzo, e la
Fama restata in aria, com'ncio à fare all'insù se si nascose tra le nu-
uole, cantando, che chi in terra splende, per opere eccelsi, andana se-
co al Cielo, que ella chi trans ormana, nell'eterno, spogliando se-
la terra, per adorarlo, e finia, pron estendo agli Sposi tutto simile
à quello, che loro auca fatto vedate, e le parole della musica era tali.*

E 2
Ecco

*Ecco chi in terra splende, e in quel Ciel con queste accende,
che meco al Ciel s'accende, e in terra splende,
Onio gloria diuengo, e l'alme belle
De' generosi Eroi trasformo in Stelle,
Così in terra riuolo*

El Ciel con queste accende

*Fiamme, chi di lor luce in terra splende:
O REAL COPPIA, O FORTY NATI EROI,
Mirate il seme, che fa frutto in voi.*

Sparita la Fama, la Scena tutta si trasformò, e diuenne quella val-
lata del monte Ida sopra descrittà, ed in essa, còparendo Mercurio, s'ico-
mincio la Faola di Paride, della quale, finito il primo atto, si vide nel
secodo intermed. rappresentato il ritorno della Vergine Altea, à go-
dere in q̄sta patria, vn vero fecol d'oro, còcesso al valor de' Ser. Spof.

La Scena diuene tutta nugole, con la Città di Fiteze nel foro del
la prosperitua, cò' suoi monicelli, e edifizj conuincinti: dal palco, da
vna banda, forte sotto vna grotra la dettà del fiume d' Arno, giacen-
te sopra la lua vna, coronaro di faggio, e dintro di canne palustri, e il
Corno della douizianella destra: à piedi gli stava vn Leone, che con
le brache tenena vn giglio. Della medesima grotra vsciron sei coppie
delle sue Ninfe Naiadi, vestite riccamente, e di vari colori. Nel mede-
simo tempo, dalla parte opposta, à suon di dolce Sinfonia, cominciò
à calare vna lucida, e fiorita nugola, nella qual sedea Flora, con im-
gne parricolare, e come Dea de' fiori, e come rappresentante la Città
nostra, e calando, parlò ad Arno, inuitando, e lui, e le sue Ninfe à far
dimoltrazioni d'allegrezza.

Sciogli dall'vna omai latte, e cristalli,

Inrigator delle Toscana rime,

E voi dell' Arno auuenturose Diue,

Intracciatemi al crin perle, e coralli.

Arno rinolto le chiede la cagion di tanta letizia, con queste parole.

Ond' è tanto gioir com' oggi inuonano

Sorra le nubi, ò Flora in terra annexa,

Le voci, che si dolci al cuor mi suonano.

Ed ella intraua calando risponde.

Scorra dal Sol d' vn immortal bellezza

Poggia sopra le stelle,

Quindi in porto à voi glorie nouelle.

Al fin della qual risposta arriuata in terra, e sparita la sua nugola,
vn'altra, che le venia dietro, lampeggiando, e tonando, si squarcio,
e d'essa vscì vn' Aquila volante, con Altea sul dorso, vestita d'argen-
to, e

to, e adorna di stelle, come è figurata nel Zodiaco
nugola, che, s'guardati, faccua quasi gradi serano l'F
cenza, la Semplicità, la Puretà, la Contentezza, e la
fite ricchezza, e diffinitamente, per esser conosciute.
mette l' Aquila si sporgena in fuori, quasi in còtra agli Spof, e di eder
nuoua del ritorno d' Altea, edell' Era dell' Oro, tutto p' li lor meriti.

Ecco dal Ciel Altea scoricorna

La bell' Età dell' oro, e' è mercede,

Coppia Regal di vostr' amore e fede,

Mira del primo onor la terra adorna.

Altea di sù l' Aquila soggiunse, che Gioue concedea loro anche
ogni altro bene, ed ella li conducea lor sotto quell' insegne.

Strada voi, sublimi Eroi, Gioue concede

ciò che nel borò de' miei giorni ogni altro bene,

siq̄ s'è que' s' insegne se chiare e serene.

Neq̄s manda del buon voler nimir giocondi.

Ed in questo le sei còpague alzarou sei globi, che rappresentaron
l' insegna di casa Medici, e ne circondaron l' Aquila, mostrádo Altea,
per tal congiunzione, crescere i mondi, crescendo il lor valore.

Ecco al vostro valor crescere i mondi,

Mentre l' Aquila altera

Gioisce al Sol di vostri ardente sfera.

Arno riprese à dir cantando la letizia, e i benefizi, che riceuea da
tanti fauori del Ciel.

Deh, che nuoue dolcexze or mi consolano,

E quai pregi dal Ciel beggio discendere,

Miro gli aurati giorni, e i Regi splendere.

Che te Flora, eternando, al tempo inuolano.

Or de' raggi vie più che l' Sole accendono,

E dell' acque vie più che l' mar inondano,

E glorie e palme alle mie rive abbondano;

E col Ciel i miei vanti oggi contendono.

Altea à questo rinoltasi, per andare verso la Città, con que-
role aggrandi le speranze delle Ninfe d' Arno.

Dolcissimi d' Amor Cigni, e Sirene,

Queste d' alto gioir nascente Aurora

Di più lucido giorno alba sen viene,

E'l mondo si di sue bellezze indora,

Cb' à Reali Imenei

Cede l' stesso Ciel Palme, e Troses,

Di che giubilando le Ninfe d' Arno, con tutto l' air
giando delle sue grandezze, così cantarono.

